

DJURSKYDDET

MEDLEMSTIDNING FÖR DJURSKYDDET SVERIGE • NUMMER 4/2015 • ÅRGÅNG 125

HÄR FÅR DJUREN SIN SISTA VILA

Vi besöker Djurskyddet
Westra Wermlands djur-
begravningsplats. **SID 24**

EU-BIDRAG TILL INHUMAN SLAKT

Hästar transporteras
långt och stallas upp
långa tider. **SID 26**

TEMA SKA DET VARA LAGKRAV PÅ BETE?

Det hotade betet

Ska kor få komma ut på grönbete eller inte?
Vi granskar vad som står på spel för kossorna. **SID 10**

8

tips på hur du
friskhetskollar
ditt djur

Många bollar i luften?

Seraquin i dag för lek i morgon

Använd Seraquin därför att:

- Den innehåller naturliga näringsämnen som ger optimal tillförsel av byggstenar till lederna

- Seraquin tabletter innehåller glukosamin och kondroitinsulfat plus den kraftfulla antioxidanten gurkmeja

- Seraquin Gonex pellets **NYHET!** innehåller GLME (aktivt extrakt av grönläppad mussla)

- De flesta djur tycker att den smakar väldigt gott – så den är lätt att ge

www.bivet.nu/se

Seraquin till hund och katt finner du på apoteket och hos din veterinär

Seraquin är ett kompletteringsfoder till hund och katt för att understödja och underhålla den normala ledfunktion. Seraquin är ett registrerat varumärke tillhörande Boehringer Ingelheim Vetmedica.

Seraquin®
- länge leve friheten

TEMA SKA DET VARA LAGKRAV PÅ BETE?

10 **Det hotade betet.**
Ska kossorna få komma ut på grönbete eller inte? Och behövs en beteslag?

TIDNINGEN DJURSKYDDET

REDAKTÖR

Elsa Frizell

ANSVARIG UTGIVARE

Elsa Frizell

LAYOUT

Sara Frick

ANNONSANSVARIG

Carina Carlsson
carina@skolfamiljen.se

OMSLAGSFOTO

Elsa Frizell

ISSN

1651-4505

TRYCK

Sörmlands Grafiska

MATERIAL

Redaktionen ansvarar inte för insänt, icke-beställt material

NÄSTA MANUSSTOPP

11 januari

KONTAKT

redaktionen@djurskyddet.se
tidningen.djurskyddet.se

24 **Vi besöker Djurskyddet**
Westra Wermlands Djurvhila.

26 **EU-bidrag till inhuman slakt.**
Göds uppbundna i trånga stall.

34 **Så gör du friskhetskontroll på ditt djur.** Läs åtta värdefulla tips.

30 **Essän.** Avlivning av friska djur är ett dilemma. Lina Flyrén har undersökt frågan i sitt examensarbete.

38 **Frågor & Svar.** Våra experter svarar på frågor om djurens hälsa och beteende.

39 **Gästen.** Tänk efter innan du delar. Källkritik är allas ansvar skriver journalisten Mia Sahl.

4 - Ledare, **6** - I korthet,
34 - Vi tipsar, **36** - Djurkrysset,
40 - Medlemsinfo **42** - Sista ordet

Elsa Frizell
Redaktör
elsa.frizell@djurskyddet.se

LEDARE

Vägval för djurskydd

■ **Det väntas en** ny djurskyddslag till våren. Inför den hårdnar debatten om det ska vara krav på att släppa ut korna på bete om sommaren eller inte. Ett krav som har blivit något av en symbolfråga för vilken inriktning på djurskydd vi ska ha i Sverige.

Djurskydd är för dyrt säger bönderna och får stöd i den statliga utredning om konkurrenskraft i jordbruket som kom i våras. Utredaren föreslår att Sverige ska anpassa sina djurskyddsregler till EUs så att bönderna kan konkurrera på lika villkor, sedan får marknaden helt enkelt styra vilken nivå på djurskydd det ska vara.

Men ska djurens välbefinnande styras av hur påläst konsumenten är? Även för den insatte är det svårt att se på osten, yoghurten och smöret var mjölken kommer ifrån och om kossan alltså har fått beta eller inte. Ändå vill så många som 85 procent köpa varor där djuren haft möjlighet att gå ut visar en nyligen gjord undersökning. Läget för att sälja in varor med bra djurskydd har faktiskt aldrig varit bättre. Inte bara konsumenten är medveten, handeln har vaknat och jobbar för en gemensam svensk-märkning för mejerivaror och alltmer krav på djurskydd ställs i den offentliga upphandlingen.

Dessutom, det har betydelse för djur i andra länder hur Sverige agerar, trots att vi är ett litet land, det uppger EU-parlamentariker och internationella organisationer. För vem ska annars stå emot prispresen om de länder som har kommit en bit på väg backar? Risken är stor att det blir en kapploppning om att bli sämst och sämre miljöer ger sjuka djur och mer antibiotikaanvändning. Priset för lågpriset kan bli mycket högt, för djuren och på sikt människorna, när penicillinet inte längre rår på resistent bakterier. ✕

TYCK TILL!

Villaägare – visa medkänsla för djuren!

Foto: iStockphoto

Jag har fått nog av sura villaägare som gnäller över att "de vilda djuren" förstör och river upp deras trädgårdar! Det är inte nu de beryktade mördarsniglarna jag syftar på, (även om de också lider lite utav en häxjakt men enligt många en mer befogad sådan) utan rådjuren som enligt många, speciellt här i Stockholm, blivit alldeles för många och tama. "De borde skjutas! De äter upp allt i trädgården! De är smittspridare!" Uppgivna villaägare spyrt ut sitt hat. Ska inte vi som bor ett stenkast från Stockholm city, istället uppskatta att det faktiskt finns ett djurliv kvar bland all betong, asfalt, bostäder och trafik?

Jag tycker det är fantastiskt! Låt rådjuren vara och låt de bo och leva i våra trädgårdar och skogsdungar mellan husen. Låt de äta av era äpplen eller sätt upp ett bättre staket? Allemansrätten borde även omfatta djuren, så en uppmaning till er villaägare; visa medkänsla för våra djur och uppskatta den rika mångfald Du har bakom husknuten...

Birgitta Larsson

Vad upprör eller engagerar dig?

Skriv en insändare på max 1 200 tecken och skicka till redaktionen@djurskyddet.se. Du får vara anonym i tidningen om du vill, men uppge namn och adress till redaktionen.

Vi lottar ut vår bok med kattdikter av Göran Greider till ett av de publicerade bidragen.

SKRIV & VINN!

Riv inte upp förbud mot tidelag!

Läste i senaste numret av tidningen Djurskyddet, att Liberala ungdomsförbundet vill riva upp förbudet mot tidelag. Och blev minst sagt upprörd. Förr i tiden var det faktiskt dödsstraff för tidelag, men sedan blev det lagligt, vilket jag inte fattar. 2014 fick vi genom en lag om förbud, vilket jag som jobbat med djur i hela mitt liv anser vara en självklarhet. Undrar om någon i LUF någonsin sett ett djur, efter att ha blivit utsatt för denna perversitet? Djur med sönderlitna könsdelar, blodiga, ändtarmar nästan utslitna ur kroppen likt uppskurna. Vilket fruktansvärt lidande dom går igenom, för människans "lusta", innan dom kommer till veterinärer i bästa fall och av humana skäl blir avlivade. Dom som inte hittas, går en långdragen plågsam död till mötes.

Hur kan man komma på idén att riva upp en sådan självklar och livsviktig lag? Motivationen till varför dom vill riva upp denna lag och tillåta detta grymma djurplågeri, håller inte. Djurskyddslagen i Sverige är under all kritik och följs inte ens av länsstyrelsen, förbudet mot tidelag, är ett steg i rätt riktning, för att skydda alla värnlösa djur, som inte har något värde idag. STOPPA LUFs engagemang i djurfrågor. Inför betydligt hårdare straff, helst livstid, för alla former av djurplågeri.

Lena Erichsen

MEST LÄST PÅ TIDNINGEN.DJURSKYDDET.SE

Senaste månaden

1. Fråga experten: Hur farligt är det om hunden äter choklad?
2. Tuffe räddades av en slump.
3. Fråga experten, hur ofta behöver jag avmaska min hund?
4. Bättre kontroller kan få hundavel åt rätt håll.
5. Så kattsäkrar du hemmet.

Din ägare sätter samma
värde på dig hela livet.
Vi med.

30%

rabatt
första året!

Agria Veterinärvård ger din hund trygghet livet ut:
ersättningsbeloppen minskar inte när hunden blir äldre.
Försäkrar du din valp innan den blir fyra månader får du
det mest omfattande skyddet till 30% rabatt första året.

Ring 0775-88 88 88 eller gå in på agria.se

Agria Djurförsäkring är länsförsäkringsgruppens specialistbolag för djur- och grödaförsäkring.

Agria
Djurförsäkring

Svenska folket säger nej till päls-djursfarmning

■ **En majoritet av** svenskarna tycker inte att det ska vara tillåtet att föda upp minkar i bur för sin päls, enligt en opinionsundersökning från Djurens Rätt/Demoskop. På frågan "Tycker du att det ska vara tillåtet att föda upp minkar i burar för pälsproduktion?" svarade 78 procent, av svenskarna nej. Opinionsen mot pälsdjursfarmning ligger därmed stabil sedan den tidigare opinionsmätningen 2014. Ett antal länder i världen har avvecklat pälsdjursfarmning, däribland Storbritannien, Kroatien, Österrike, Slovenien, Tyskland, Schweiz och Bosnien-Hercegovina. ✕

Foto: Elsa Frizell

78 procent säger nej till pälsfarmning.

Mindre pengar till djurskyddskontroll

■ **Tillsynen över djurskyddet** ska förstärkas. Så sa Stefan Löfven i regeringsförklaringen då han tillträdde som statsminister men i vårens budget får länsstyrelserna 30 miljoner mindre för djurskyddskontroller. Det extra anslag på 30 miljoner om året som från 2012 förstärkt länsstyrelsernas djurskyddskontroll försvinner. För länsstyrelsen i Skåne innebär det till exempel att fem till sex tjänster försvinner. Linda Maria Vonstad, ordförande i Djurskyddet Sverige är missnöjd.

- Vi har länge flaggat för att resursfrågan måste lösas för att djurskyddskontrollen ute på länsstyrelserna ska funka. Det räcker inte med att de som jobbar på länsstyrelserna är kompetenta och engagerade om pengarna inte räcker för att bedriva en kontroll värd namnet. ✕

Konsumenterna vill ha starkt djurskydd

■ **Åtta av tio** anger att djurfrågorna väger tungt när de väljer livsmedel. Fem av tio skulle minska sina köp av svenska livsmedel om regeringen och riksdagen sänker djurskyddskraven, till exempel genom minskat beteskraav eller genom att tillåta fixering av grisar. Det visar den undersökning som YouGov gjort på uppdrag av Djurskyddet Sverige och flera andra djurskyddsorganisationer. ✕

Griskastrering utan bedövning ska förbjudas

Foto: Farm sanctuary

Vid årsskiftet blir det förbjudet att skära bort smågrisens pungkolor utan bedövning.

■ **Alla hanggrisar i Sverige** kastreras. De flesta grisar får smärtlindring men endast ett fåtal grisbönder bedövar innan testiklarna skärs bort. Alternativet att istället ge ett vaccin som gör att grisarna inte blir köns mogna används endast av ett fåtal. Orsaken till att man vill kastrera är att det annars finns risk för att köttet får en obehaglig lukt och smak, så kallade galtlukter. Vid årsskiftet blir det lag på att alla smågrisar ska kastreras med bedövning. Frågan diskuterades på ett seminarium på Kungliga lantbruksakademien i september. Seminariet samlade forskare, köttbranschen, konsumentorganisationer, handeln och djurskyddsorganisationer och diskussionen hand-

lade om vilka alternativ det finns till obedövad kastrering av smågrisarna.

Mötet kändes hoppfullt säger Åsa Hagelstedt, generalsekreterare på Djurskyddet och poängterar hur viktigt det är att någon går före och visar vägen. Hon nämner Christer Hylander, den förste grisbonden som använde vaccinet och Lövsta kött som var det första slakteriet som tog emot vaccinerade grisar.

- Djurskyddet Sverige har också aktivt lyft frågan i olika sammanhang och försökt sprida kunskap om vaccinets fördelar. Nu, på några år har slakteriernas inställning till att ta emot vaccinerade grisar vänt till det positiva och fler producenter använder vaccinet, säger hon. ✕

Manifestation för svensk mjölk

Foto: Elsa Frizell

I slutet av september samlades tusentals bönder för att lämna över namninsamling till ministern.

■ **Mer än 170 000** skrev på Lantbrukarnas Riksförbunds kampanj för svenska mejeriprodukter, öppna landskap och friska djur. Man ställde sig samtidigt bakom LRFs krav på begränsad bete för kossor. Listorna lämnades över till landsbygdsminister Sven-Erik Bucht under en stor manifestation utanför riksdagen i Stockholm där tusentals bönder samlats. Bland annat krävde man djurvälståndssätt-

ning som kompensation för de strängare djurskyddsreglerna jämfört med Europa.

– Ingen politiker har förbjudit mejerierna att betala mer! Det finns också ett ansvar inom branschen, vi kan inte säga att skattebetalarna ska ta smällen här, sa Sven-Erik Bucht som tidigare uppgett att regeringen inte har för avsikt att slopa beteskrevet. ✕

Djurskyddet startar samarbete med företag

■ **Foderföretaget Hills och** hamburgerkedjan Max är exempel på företag som Djurskyddet Sverige krockar arm med. Och fler är på gång. Under hösten kommer matgästerna på Max hamburgare att kunna läsa om Djurskyddet Sverige på brickunderläggen. Generalsekreterare Åsa Hagelstedt har jobbat fram samarbetet som väntas växa. Hon menar att företagssamarbetena framförallt har två syften.

– Det ena är en intäktskälla för organisationen och en möjlighet att sprida information om vår verksamhet. Den andra är att påverka företagen till att jobba bättre med

djurskyddsfrågor. Djurskyddet Sverige för nu samtal med fler företag inom bland annat försäkringsbranschen, djursjukvård och detaljhandel. Hur ser ni på risken att bli köpta?

– Det är såklart en risk man tar men förbundsstyrelsen tycker ändå att fördelarna överväger och är mycket noga med vilka vi samarbetar med.

Åsa Hagelstedt kan delvis hålla med kritiken om att Djurskyddet Sverige legitimerar köttätande genom att stödja Max.

– Det gör vi ju men tanken är inte få folk att äta mer kött utan att välja kött där djuren har haft det bättre, säger hon. ✕

Foto: Elsa Frizell

Gunnela Ståhle,
som blivit hedersdoktor vid Sveriges Lantbruksuniversitet.

HALLÅ DÄR...

Berätta, varför blir du hedersdoktor?

– Jag har fått detta för mitt långa och engagerade arbete kring livsmedelssäkerhet, djurskydd och hållbarhet. Det är jätteroligt att de i motiveringen skrivit att jag varit en stor inspirationskälla för studenter och forskare vid Sveriges Lantbruksuniversitet.

Vilka djurskyddsfrågor är du mest stolt över att ha varit med och påverkat?

– Antibiotikafrågan! Om man inte har fri tillgång till antibiotika då måste man verka för friska djur som mått bra. Det främjar ett gott djurskydd. Starten var när jag skrev Lantbrukarnas Riksförbunds antibiotikapolitik 1981 men det viktigaste var när vi påverkade resten av EU. Jag satt bland annat ordförande i EUs djurskyddskommitté. Det tog oss 20 år men 2006 lagstiftade EU om ett förbud mot att använda antibiotika generellt i foder. Jag är också mycket stolt över att jag var med och bidrog till att suggornas EU, som stod fixerade konstant, släpptes loss, i alla fall delvis.

Vilka är framtidens mest angelägna djurskyddsfrågor?

– Viktigaste utmaningar är att ändra system. Vi har en sådan fruktansvärd prispress på livsmedel i och med den globala handeln att djurskyddet utsätts för ett väldigt tryck. Samtidigt har länder som USA som inte har någon lagstiftning för djurskydd, börjat vakna.

Vad är din nästa utmaning?

– Att på ett klokt sätt rädda det svenska djurskyddet genom den svenska livsmedelsstrategin. Det är inte en sänkning av djurskyddet som ska rädda den svenska animalieproduktionen. Vi måste ro det svenska projektet i hamn, att än en gång få det vi hade, att bönder och konsumenter tillsammans och med hjälp av handeln, skapar ett gott djurskydd. ✕

SOLSKENSHISTORIEN

Ett Swish hjälpte Nisse Svanslös

■ Nisse Svanslös kom till Djurskyddet Bill och Bull i maj i år. Grannarna till Nisses ägare kontaktade Djurskyddet Bill och Bull i Söderhamn då de hade sett honom gå med en skadad svans i ett års tid. Ägaren tog honom inte till veterinären och ofta när Nisse kom till grannarna så blödde det från svansen och han var helt hårlös längst ut.

Djurskyddet Bill och Bull fick tag på ägaren som hade haft tankar på att låta avliva honom då svansen inte läkte och de inte hade råd att ta honom till veterinären. De kom överens om att föreningen fick ta med Nisse därifrån. Nisse fick komma till veterinären som kollade svansen, skrev ut smärtstillande och plockade massor av fästingar. En operationstid bokades till veckan därpå då en bit av svansen togs bort. Vad som orsakat skadan kunde de inte se. Bara spekulera att det eventuellt suttit något kring svansen som gjort att den sakta dött bit för bit och ramlat av. Eller så hade Nisse varit med om någon olycka där svansen gått av. Men hur skulle operationen betalas?

– Detta är ett fantastiskt exempel på godhjärtade människor. Jag hämtade Nisse hos veterinären, la då ut ett nödrop på Facebook med bild på svansen och Nisse och berättade om operationen och vad den kostat. Under den tid det tog mig att åka tillbaka med Nisse till katthemmet hade det redan kommit in flera tusen via Swish! Otroligt! Vi fick in gåvor precis så det tackte operationen på 4 071 kronor, berättar Mari Ekengren ordförande i föreningen. Nisse läkte ihop bra. Han bor fortfarande på katthemmet, flera har visat intresse men ännu har det inte blivit av att han fått flytta.

– Han behöver ett hem där han får möjlighet att gå ut och helst ett hem utan andra katter där han får all uppmärksamhet för sig själv. ✕

I KORTHET

Text Elsa Frizell

Bra djurskydd ska sälja svenska varor

Foto: Elsa Frizell

Sverige ska bland annat jobba med att stärka våra varumärken sa Maja Brännvall.

■ **Vem har ansvaret** för att maten vi äter är hållbar med bland annat ett gott djurskydd? Är det handeln, bönderna, politikerna eller konsumenterna? Frågan diskuterades på ett seminarium som Sveriges Konsumenter arrangerade i oktober.

Till våren ska regeringen lägga fram en livsmedelsstrategi. Målet är att samla hela kedjan av de som producerar, förädlar och säljer livsmedel för att hitta lösningar för att öka lönsamheten och sälja mer svenska varor. Det är den statliga konkurrenskraftsutredningen som har legat till grund för strategin något som oroar bland annat Djurskyddet Sverige eftersom konkurrenskraftsutredningen menade att det kan vara aktuellt med försämrade djuromsorg till förmån för konkurrenskraften.

Maja Brännvall från Näringsdepartementet kom med andra besked under seminariet.

– Regeringen är inte beredd på sänkta miljö- och djurskyddsregler, sa hon. Hon framhöll snarare att det just är de

svenska mervärdena som Sverige ska konkurrera med.

– Sverige ska bland annat jobba med att stärka våra varumärken. Men vi ska låta konsumenten styra snarare än att politiken styr vad vi ska köpa, sa hon.

Men går det att helt lämna över ansvaret för vilka produkter som kommer att sälja till konsumenten? Nej sa Örjan Brinkman, ordförande för Sveriges Konsumenter.

– Jag tycker att huvudansvaret för djurskydd ligger på handeln, jordbruket och politiker. Man ska inte peka finger åt konsumenten att lösa det, sa han.

Han lyfte särskilt fram butikernas ansvar.

– Vilka varor finns i affären? Ska man plocka bort en del produkter? frågade Örjan Brinkman.

I vår läggs en proposition på livsmedelsstrategin fram i riksdagen. Dessutom planeras ett branschdokument med konkreta förslag hur det ska gå till. Maja Brännvall hoppas att konsumenten redan under nästa år kommer att märka skillnad i butiken. ✕

"Regeringen är inte beredd på sänkta miljö- och djurskyddsregler."

Maja Brännvall,
Näringsdepartementet

Kampanj mot hundsmuggling

■ **Problemet med papperslösa** sällskapsdjur som smugglas i Europa växer. De föds upp illegalt, saknar vaccination och ordentlig dokumentation. Djuren är ofta sjuka och stressade. Förutom det lidande som de själva utsätts för så innebär de också en risk för både människor och andra sällskapsdjur genom de sjukdomar de sprider.

Med en stor europeisk kampanj "Protect our pets" vill lobbyorganisationen Eurogroup for animals få EU att lagstifta om obligatorisk märkning och registrering av alla sällskapsdjur. Allmänheten uppmanas att skriva till sina folkvalda EU-parlamentariker och be dem påverka EU-kommissionären Andriukaitis som är den ansvariga för djurvälfrädsfrågorna. Ett färdigt brevformulär till parlamentarikerna finns på Eurogrups kampanjsajt www.protectourpets.eu. ✕

Hög insats för djuren med frihandelsavtalet TTIP

■ **EU och USA** förhandlar just nu om ett stort frihandelsavtal, TTIP. Syftet är att ta bort olika handelshinder så att det ska bli lättare att köpa och sälja varor men risken är stort att det europeiska djurskyddet slås ut, det hävdar både djurskydds- och konsumentorganisationer.

– USA saknar i princip djurskyddsregler, de föder upp djur högentensivt med massor av antibiotika. Om dessa varor kommer att säljas i EU kommer det att slå undan fötterna på de Europeiska producenterna eftersom de sannolikt kommer att säljas till ett lägre pris, säger Gunnela Ståhle, ordförande i föreningen Vi Konsumenter.

Hon ser en stor risk att det kommer att bli en diskussion bland europeiska lantbrukare som vill konkurrera på samma villkor som lantbrukare i USA. Hon drar paralleller till dagens situation där svenska lantbrukare anser att man har konkurrensnackdelar i EU med

Sveriges hårdare djurskyddskrav.

Jan Bertoft är generalsekreterare på organisationen Sveriges Konsumenter, där Djurskyddet Sverige är en av medlemsorganisationerna. Han delar oron och varnar för att effekten kan bli en tävlan om att vara sämst.

– Om man får ett större inflöde av billigt kött som produceras på ett annat sätt så finns det risk att man känner sig tvungen att sänka kraven, säger han.

Att låta marknaden styra och att konsumenten får styra efterfrågan genom märkningar på produkten tror Gunnela Ståhle inte på.

– Det är att lassa över problemet på konsumenten. Det är orimligt att europeiska konsumenter ska hålla reda på vilka djurskyddslag det finns i USA.

Sveriges Konsumenter arbetar genom den europeiska konsumentorganisationen BEUC där de sitter med i en rådgivande grupp till EU-kommissionen. ✕

Grisfixering och bete fokus på Djurens dag

■ **Den fjärde oktober** firades Djurens dag i hela landet av Djurskyddet Sveriges lokala föreningar. Riksförbundet uppmärksammade dagen genom att finnas på Stockholms centralstation och informera om verksamheten. Tre aktuella frågor lyftes. Att grisar inte ska fixeras, att katter inte ska överges och att kor ska få fortsätta gå på bete. Djurens dag är en internationell dag som firats den 4 oktober sedan 1931. ✕

Foto: Elsa Frizell

Stort intresse för djuren från unga som gamla.

Märkbar skillnad med märkta katter

■ **Vårt mål är** att alla ägda katter i Skellefteå ska vara ID-märkta. Det säger Djurskyddet Skellefteås vice ordförande Nicolina Vaneryd. Föreningen har arbetat långsiktigt med att sprida information om att det är viktigt med ID-märkning. Ett sätt har varit de återkommande kampanjer där föreningen tillsammans med lokala djuraffären och distriktsveterinärerna erbjudit ID-märkning.

– Vi har lite blandade känslor att vi som djurskyddsförening ska gå in och subventionera något som varje kattägare borde betala själv. Samtidigt märker vi att det ger ringar på vattnet. De som har ID-märkt sin katt sprider information till andra. Och nu märker föreningen skillnad på antalet hemlösa katter.

– Polisen säger att det är färre som lämnar in katter till dem och kommunen säger att de inte längre har några som ringer dem om problem med katter, säger Nicolina. ✕

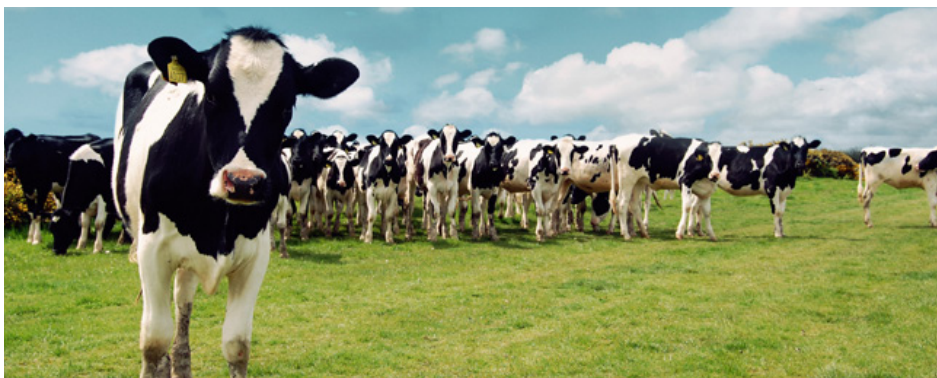

Foto: Matt Northam

Konsumentorganisationer befärar att avtalet leder till en tävling om vem som producerar billigast.

TEMA SKA DET VARA LAGKRAV PÅ BETE?

Det hotade betet

Till våren väntas en ny djurskyddslag. Frågan om kravet på bete ska finnas i den debatteras livligt. **Bönderna menar att beteskravet hindrar dem från att få ordentligt betalt för mjölken och att lösdriftsstallarna inte gör behovet av bete lika stort som förut.** Samtidigt visar forskning hur viktigt betet är för kornas hälsa och välbefinnande. Konsumenten vill köpa mjölk från kor som betat visar en färsk undersökning och handeln håller på att ta fram en gemensam svensk märkning för mejeriprodukter. Tidningen Djurskyddet har frågat bönderna, forskarna, butikerna och politikerna hur de ser på beteskravet.

Här går korna fritt i stallet

Mats Ekströms stall är toppmodernt. Korna går fritt och mjölkas av robotar. **De väljer när de ska äta, vila och ryktas av automatiska borstar.** Men betet är ändå viktigt tycker Mats som kommer släppa ut korna även om lagkravet försvinner.

De röda husen ramar in gårdsplanen. Några höns pickar i gräset och bortom husen och stengårdsgården breder hagvidderna ut sig. Gårdsplanen hos Mats Ekström och Helen Bolin i Kårsta utanför Enköping är som hämtat ur en Astrid Lindgren bok.

– Folk brukar faktiskt säga att det ser ut som Bullerbyn här säger Mats när han möter mig vid bilen.

Han och sambon Helen bjuder på kaffe i det stora köket innan jag ska få se de nybyggda stallarna med kor i lössdrift. Ett bra djurskydd är viktigt, det tycker både Mats och Helen, men djurskyddslagen som Astrid Lindgren fick i present av statsminister Ingvar Carlsson, tycker de försvårar arbetet och tar tid. Beteskravet tycker de ska tas bort.

– Vi är jättestolta över svensk djurhållning men vi konkurrerar med länder som har mycket sämre djurskydd. Om vi skulle

ta bort lagkravet skulle vi kunna ta betalt för det mervärde vi producerar.

Dessutom hindrar lagkravet, genom regler i EU, att bönderna skulle kunna få ut en djurvälståndersättning från staten som skulle kunna vara en annan möjlighet för bönderna att få mer betalt för mjölken. Bönder skulle ändå släppa ut sina kor på bete fastän kravet förvann, det skulle han själv göra, säger Mats.

– Med betet ser du en enorm hälsoförbättring. De går ute och får solljus på sig, får E- och D-vitamin, har de varit ute klarar de mycket bättre att uthärda en mörk vinter, säger han.

Samtidigt frågar sig Helen hur de som

har flera tusen djur skulle tänka om det inte var ett krav.

– Regnar det då, så trampar de sönder marken och då går det inte att ha dem ute sedan, säger hon.

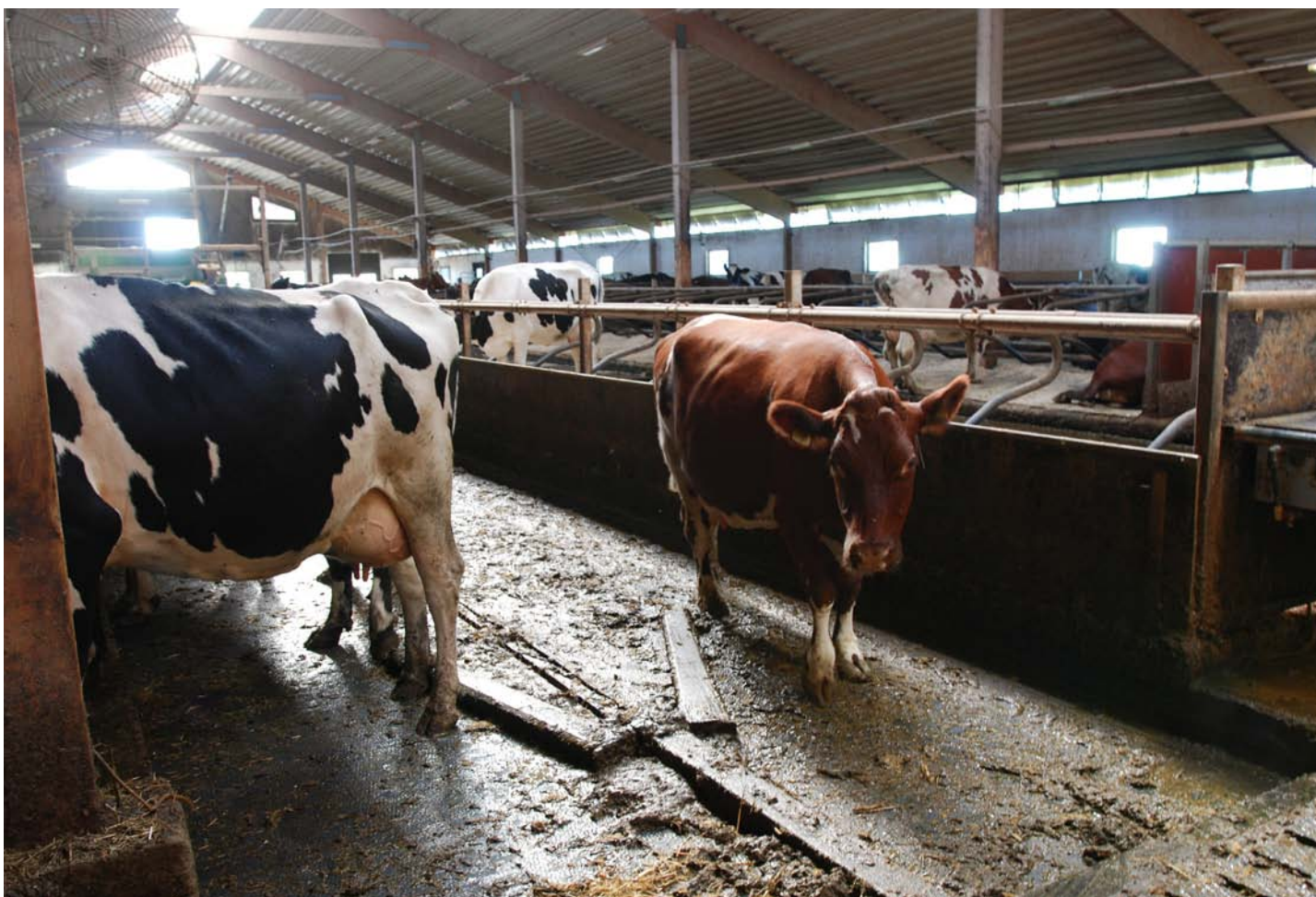
"Med betet ser du en enorm hälsoförbättring. De går ute och får solljus på sig, får E- och D-vitamin."

Mats Ekström, mjölkbonde

Men Mats är övertygad om att det skulle kunna gå att lösa betesdrift på stora besättningar, att länsstyrelsen skulle kunna kontrollera att det byggs så att korna kommer ut. Men är det inget krav behöver man ju inte släppa ut korna?

– Nä, det är också sant, säger han.

Helen tror ändå att lösningen skulle vara att ta bort beteskravet och att den merbetalning som man skulle få för betet skulle göra att många ändå valde att ha korna ute.

Till vänster i bild är foderborden, i mitten finns liggbåsen. Kossan i gången är på väg till mjölkrobotarna i stallets ände.

– Då tror jag att många skulle bli så sugna på den pengan att man ser till att lösa det. Om betet var ett mervärde då skulle man bygga ladugårdar och drivgator på ett helt annat sätt, säger hon.

Vi går ut. Vid hagen ropar Mats.

– Kooooossorna, kooooossorna!

Det dröjer lite, sedan kommer en skara kvigor lunkande. Djuren finns ute, både på de egna 90 hektaren och de 90 som de arrenderar. Men de mjölkande korna går inne sedan de regnade mycket förra veckan. Korna gillar inte regn säger Mats.

– Och blir det pölar dricker de från dem och kan få feber och juverinflammationer.

På väg till det stora stallet passerar vi tjurarnas och kalvarnas byggnad. Kalvarna har fuskspenar som sticker ut från boxväggen där de kan dricka välling. Det här ska du äta säger Mats och sträcker fram ensilage till kalven som kommer fram och suger på hans fingrar.

Mats är uppväxt på gården. Hans pappa

Börje jobbar fortfarande kvar och förutom honom, Mats och Helen har företaget ytterligare fyra och en halv anställning. 300 nötkreatur har de och av dem är 150 mjölkkor. Varje natt turas Mats och hans pappa om att titta till korna mellan elva och ett. Tillsammans med dagarnas arbete blir arbetsveckan drygt 90 timmar lång för Mats. Att mjölkpriserna snart går upp hoppas han på, för ekonomin är ansträngd.

Vi går in i den stora stallbyggnaden. Det är högt i tak. Ljuset strilar in från fönster i taknocken. Längs ena sidan och på båda sidor om mittgången finns liggbås. Några kor ligger där och idisslar, andra vankar i gångarna och flera står vid foderbordet och äter. Maten portioneras regelbundet ut av den automatiska fodervagnen. En ko lutar sig mot en gul jätteborste som hänger i taket, den drar igång av trycket och ryktar sidan. Det är 113 kor i byggnaden som rymmer 130 kossor, ändå är det ganska tyst.

Man ser dem inte först men under

bortrakat gödsel, spridda halmstrån och lite strö så ligger gummimattor på golvet. Det är för att klövarna ska sjunka ned lite i materialet och på så sätt få fäste berättar Helen. I liggbåset finns skumgummimadrasser täckta med gummimattor så att det ska bli mjukt att ligga för korna.

2006 satsade gården och byggde ett stort lössdriftsstall. Efter många studiebesök på gårdar runt om i Sverige ritade Mats själv hur byggnaden skulle se ut.

– Jag ville att det skulle vara gott om plats så jag tog till alla mått på drivgångar, liggbås och där de står och äter. Alla ska ha tillgång på foder och ingen trängsel. Och jag ser att det betalar sig med en högre levnadsstandard för djuren, säger Mats.

Tre mjölkrobotmaskiner står i lokalens ände. Dit går korna dygnet runt när de vill mjölka. Runt halsen har de en sändare i som roboten läser av. Har det gått tillräckligt lång tid emellan släpper roboten in kossan till maskinen. Vid roboten

"Vi är nere på 45 procents självförsörjning i Sverige så när vi väl får politiker och konsumenter att förstå vad de ska äta så finns vi inte kvar!"

Mats Ekström, mjölkbonde

finns gott kraftfoder som gör att hon står still medan laserstrålarna läser av var spenarna är. Sedan tvättas spenarna, sugkoppar kopplas på och mjölken leds bort till en behållare.

Först hade gården två robotar men då kunde det bli svårt för kor med lägre rang att få komma in och mjölka.

– De som har högre rang kan komma och gå förbi fem stycken i kön, det kunde vara så att kvigor som var lite osäkra aldrig kom fram till roboten, säger Helen.

– Vi fick vara i ladugården dygnet runt och hjälpa till att mota, säger Mats.

När de köpte en robot till flöt allting på mycket bättre i stallet. Men det kostar. De fick tag i en begagnad robot för 700 000 kronor, en ny kostar runt 1,2 miljoner.

Om kossan själv få välja, vill hon vara ute eller inne då undrar jag?

– Vi öppnar grinden vid nio halv tio på sommaren och då springer alla kor ut. De går och kollar längst bort i hagen och så går de och betar hela vägen tillbaka. De äldsta korna kanske bara går ut och lägger sig och solar. Sedan efter en halvtimme, timme börjar korna gå in, säger Mats.

– Det är deras trygghet därinne, de-

ras vardag, säger Helen.

På betet har Mats sått flera olika örter som han vet att kossorna tycker om. Det ska vara lite att välja på för dem, menar han.

Vid fyra stänger vi grinden ut,

då får kossorna välja själva om de vill gå in, vid sex brukar alla kor självmant gått in berättar Mats. På natten törs de inte ha dem ute på grund av vildsvinen.

– Regnar det då går de inte ut och är det för mycket sol går de heller inte ut. Den här sommaren var jättebra, lite kallt och mulet, förra sommaren då det var varmt och soligt så vill de inte gå ut alls. De blir ju solbrända som vi, säger Mats.

Det är något de irriterar sig på, att de inte själva kan styra mer när djuren ska vara ute.

– Lagkraven sätts av folk som i princip aldrig har jobbat eller sett en ko. Det är helt vansinnigt!, säger Mats.

Dessutom handlar de som bestämmer inte själva den mat de satt så höga krav på menar Mats och Helen och syftar på den offentliga upphandlingen av mat. Längre har det varit svårt att köpa in svensk mat eftersom kommuner och landsting har varit tvingade att gå på det billigaste priset.

– Politikerna köper in mat till våra

gamlingar och skolbarn som är producerad på ett sätt som är olagligt i Sverige!, säger Helen.

Att det går åt rätt håll hjälper inte bönderna här och nu.

– Vi är nere på 45 procents självförsörjning i Sverige så när vi väl får politiker och konsumenter att förstå vad de ska äta så finns vi inte kvar!, säger Mats. ✕

KOR I SIFFROR

- Enligt branschorganisationen Växa Sverige går cirka 70 procent av alla kor idag i lösdrift. Andelen kor i lösdrift har ökat mycket de senaste åren på grund av att många mjölkgårdar har valt att lägga ned och det är framförallt bland dem som haft uppbundna kor. Idag får man inte bygga nya stallar med uppbundet system.
- **1955** fanns 1,5 miljoner kor i Sverige fördelat på 252 000 gårdar. I snitt hade man alltså sex kor per gård.
- **1990** fanns 555 000 kor i Sverige som bodde på 17 700 gårdar. I snitt bodde 27 kor per gård.
- **2014** fanns 344 300 kor i Sverige. De fanns på 4 400 gårdar. I snitt har man alltså 78 kor per gård.

Så vill bönderna förändra kravet på bete

Betet är för dyrt och bönderna kan inte konkurrera med kollegorna i EU. Minska antalet dagar som korna måste gå på bete tycker Lantbrukarnas Riksförbund. **Slopa beteskravet helt tycker föreningen Sveriges Mjölkbönder** och låt konsumenten betala extra för betesmjölk.

Bete i 60 dagar i hela landet ska räcka anser Lantbrukarnas Riksförbund, istället för de 120 dagar som idag kravet är för mellersta och södra Sverige. Och har man korna på bete längre tid än lagen kräver ska man få en djurvälståndersättning från staten. Det ska också finnas möjlighet med undantag från beteskravet för kor i ladugårdar med hög djurvälstånd. Vad den högre djurvälstånd skulle innebära är ännu inte helt definierat men det skulle bland annat handla om att titta på kornas sjukdomar och hur länge de lever.

Finlands system är förebilden för betesersättningen. Finland har ett krav på att uppbundna kor ska gå på bete 60 dagar per år. Kor i lösdriftstallar behöver man inte ta ut på bete alls men statens ersättning ifall man ändå gör det är så pass bra

Stefan Gård, ordförande Sveriges Mjölkbönder.

att många i Finland låter korna komma ut. Problemet är att enligt EUs lagstiftning får stater inte ge ersättningar för sådant som är nationell lagstiftning. Så eftersom vi i Sverige har krav på bete så kan vi inte välja att ge ersättning för det. Samtidigt gäller detta även praxis, alltså det man gör även om det inte är lag.

– Det blir en tolkningsfråga, det måste vara precis samma utmaning som finnarna har, menar Helena Jonsson, ordförande i Lantbrukarnas Riksförbund.

Hon menar att det är lagkravet på bete som står i vägen för att bonden ska få djurvälståndersättning. Dessutom kan bonden inte ta ut ett högre pris på marknaden just därför att det är lag på bete.

– Alla som köper mjölk i Sverige vet att man är tvungna att släppa sina djur på bete, det är inget val man har, och då kan man inte begära mer betalt för det heller.

Men om alla köper svenskt?

– Om det var så att alla köpte svensk mjölk, ost och yoghurt, då skulle det ju räcka, men det kan vi önska oss allt vad vi orkar men det händer ju inte, säger hon.

Helst vill Helena Jonsson hitta lösningar att kunna ersätta bonden för betet utan att vara tvungen att ta bort beteskravet helt. Sveriges Mjölkbönder däremot, de vill slopa kravet på bete. De gillar inte idén om en djurvälståndersättning utan vill att

marknadskrafterna ska styra. Konsumenten ska kunna välja på en betesmjölk och en vanlig mjölk och är det många som köper betesmjölken, då kommer också fler kor gå ute menar Stefan Gård, ordförande för Sveriges Mjölkbönder.

– Om konsumenten vill att korna ska gå ute då sätter vi ett pris på det. Om det vore så idag att ingen ville köpa mjölk från kor som inte betar, då skulle vi inte ha någon import, men 50 procent av all mjölk

i ost, grädde och smör kommer från kor som inte betar.

Hälften bryr sig och hälften bryr sig inte, säger Stefan Gård.

Han tycker att det ska vara helt frivilligt med bete.

– Den som inte vill eller kan ta ut korna för att de har byggt stora stallar han ska inte vara lagvidrig, säger han.

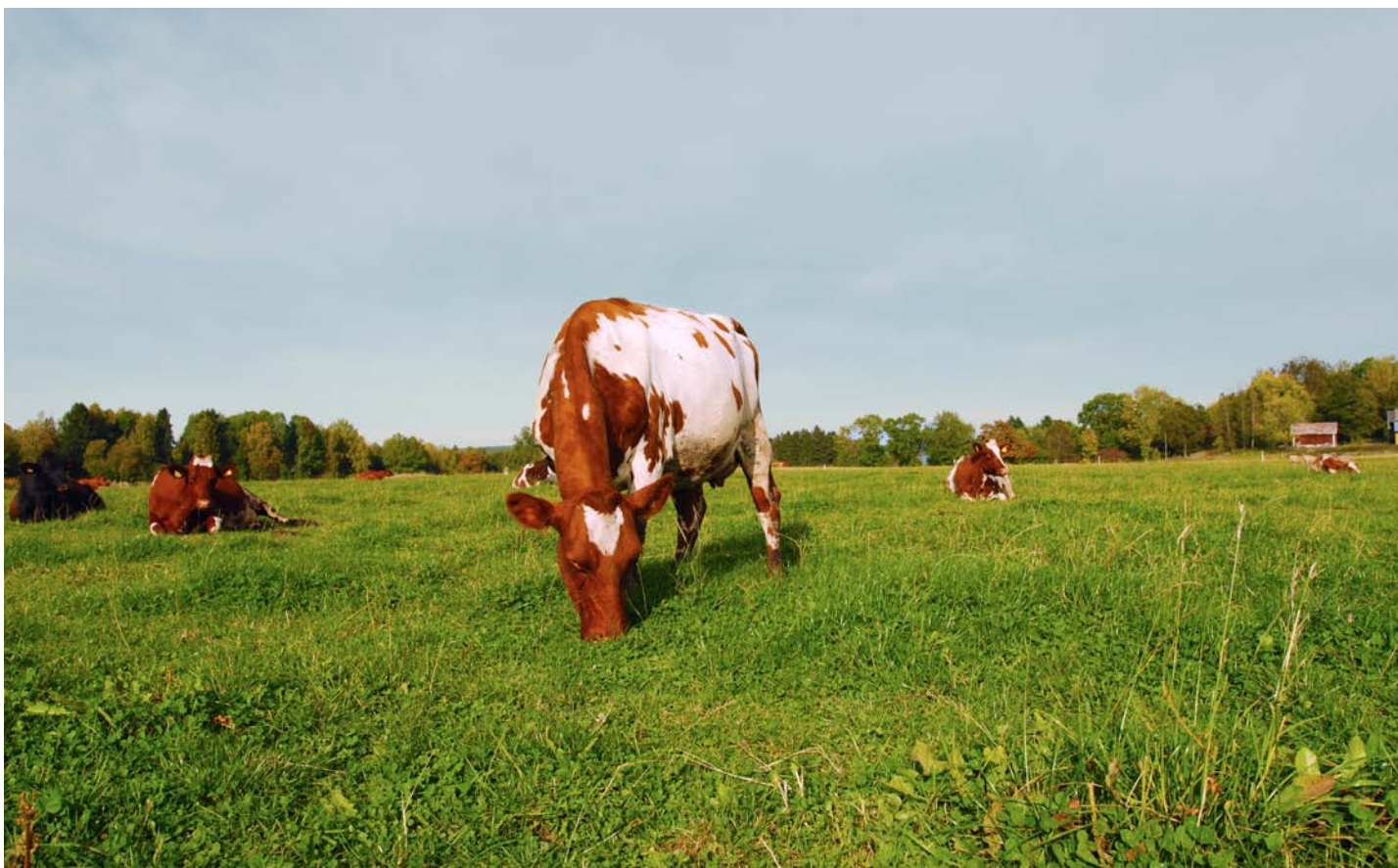
"Om konsumenten vill att korna ska gå ute då sätter vi ett pris på det."

Stefan Gård, Sveriges Mjölkbönder

Helena Jonsson tror att de flesta bönder vill ha korna på bete.

– Om beteskravet försvinner tror jag att många ändå kommer att släppa ut korna, i alla fall en stor del av dem. Om beteskravet försvann skulle det dessutom finnas möjlighet för tillväxt i branschen och då skulle vi totalt sett få fler betande kor. Även om de mjölkande korna inte skulle gå på bete så skulle det bli fler kalvar och ungdjur som går ute.

För att kunna få lönsamhet behöver gårdarna antagligen bli större än idag. Stefan Gård nämner gårdar på upp till 10 000 kor

I och med de nya lösdriftsstallarna är betet inte lika viktigt idag som när lagen kom 1988 menar Helena Jonsson och Stefan Gård.

men så stora tror Helena Jonsson inte att det finns marker för i Sverige. Men hon tror att större gårdar kommer att få det svårare att ta ut djuren på bete.

– Därför att det finns alltid de trånga passagerna där de där trehundra korna ska gå och det sliter mycket på marken även om flera av de ytorna är belagda. Dessutom krävs större arealer och då får djuren gå längre innan de kommer till betet, säger hon.

Helt överrens är Helena Jonsson och Stefan Gård om att beteskravet måste förenklas. Idag måste bonden göra en massa krånglig och tidskrävande journalföring säger de. Man vill att bonden ska ha större frihet och ansvar att välja vilka grupper av kor man släpper ut och när man gör det.

– Det är till exempel stor skillnad att släppa dem i maj när det är fullt av knott än i augusti när knotten är borta. Det finns massor av saker man måste förhålla sig till och där är bonden den som bäst kan avgöra vad korna behöver, säger Helena Jonsson.

Båda tycker inte heller att betet är lika nödvändigt idag som när kravet kom i lagen 1988.

– Det har hänt jättemycket i utvecklingen med bland annat lösdriftsstallar, säger Helena Jonsson.

Enligt Stefan Gård mår korna lika bra av att gå i en bra lösdrift inne som på på bete. Han menar att kossan faktiskt mår bättre av en statisk miljö med så små förändringar som möjligt, foder som är anpassat och som är så likt som möjligt.

– Betet är en bild av Sverige, den är nästan omöjlig att ta bort. Jag är inte emot betet och de som vill ha sina djur ute ska naturligtvis ha det, men när man kommer upp i besättningar på över tusen kor så går det nästan inte att ha dem på bete, säger han.

Han menar att det är vi människor som vill ha bete, att vi mår bra av att se dem ute och tror att det är det kossorna vill ha.

Hur ser ni på risken att det skulle bli ökad antibiotikaanvändning om betet begränsades?

– Man kan inte ta bort beteskravet om det försämrar djurhälsan då har vi inte vunnit något. Förändra, revidera, modernisera beteskravet med bibehållen djurhälsa. Då kommer det inte vara fara för ökad anti-

biotikaanvändning, säger Helena Jonsson.

Stefan Gård kan till och med tänka sig att ökad antibiotikaanvändning skulle kunna vara okej.

– Jag vet att det är kontroversiellt och det måste diskuteras. Den låga antibiotikaanvändningen vi har idag det är bra, men frågan är om vi inte skulle få bättre lönsamhet om vi använde lite mer antibiotika. En kos livslängd är inte så lång idag och kanske istället för att skicka den på slakt skulle man kunna köra en penicillinkur och så kan kon vara kvar i drift ett tag till.

Vilken mjölk vill du helst dricka, från kor som betar eller från kor i modern lösdrift som är inne året om?

– Ja, jag vill allra helst dricka mjölken från mina grannar, de som håller landskapet öppet hos mig. De som håller igång landsbygden, det tycker jag är det viktiga, säger Helena Jonsson.

– Det beror priset, det skulle avgöra. Eftersom jag vet att kor inte har det sämre att gå inne. Men en konsument som inte har koppling till lantbruket skulle nog välja betesmjölk, då skulle det vara det emotionella som styr det, säger Stefan Gård. ✕

Betet viktigt för kornas hälsa

Kor som får komma ut på bete blir friskare och det gäller även kossor i moderna lösdriftsstallar. Och **friskare kor ger lönsamhet för bonden**. Detta visar veterinär och professor emeritus Ingvar Ekesbo i en genomgång han gjort på de senaste årens forskning.

Om korna inte kommer ut på bete då skulle sjukligheten öka och med den antibiotikaanvändningen. Det skriver Ingvar Ekesbo i den litteraturgenomgång som han publicerade i Svensk Veterinärtidning i somras.

– Jag har dammsugit den internationella litteraturen för att hitta beräkningar på dels sjukdomsfrekvenser på stall och bete, dels ekonomiska beräkningar för kostnader för olika sjukdomar.

Det handlar om att kor som går på bete till exempel får färre inflammationer i sina juver, färre skadade spenar och att det är färre som dör i förtid. Dessutom blir kor på bete mer fertila. Och friska kor är en lönsam affär. Bonden tjänar åtminstone 3000 kronor per ko och år genom att ha dem på bete. Resultatet går stick i stäv med Jordbruksverkets rapport som kom förra året. Där har man räknat fram att betet kostar bonden 1000 kronor per år men har i de beräkningarna inte alls tagit hänsyn till kornas hälsa.

– Att betesdriften lönar sig är den viktigaste materiella slutsatsen i min genomgång. De påståenden som har framförts, att det är mera ekonomiskt fördelaktigt att hålla kor på stall året om, de är klart fel-

aktiga. Ändå har jag varit väldigt försiktigt i beräkningarna, säger Ingvar Ekesbo.

Gäller det även stallar där korna går i lösdrift?

– Ja, det är det som är det bedrövliga, att man påstår, utan att ha någon som helst faktauppgift att djuren är friskare i frigående system än i bundna, vilket är fel. I själva verket är det så att det inte är någon skillnad i sjukdomsfrekvens mellan kor i frigående system och uppbundna. Du har större problem i lösgående system därför att du har högre frekvens av klövsjukdomar i dessa och skälet till det är att djuren tvingas att gå i gödsel.

Vilka farhågor har du om beteskravet försvinner?

– Först och främst är det en etisk fråga. Men dessutom får man sämre lönsamhet i mjölkproduktionen och en ökad antibiotikaanvändning eftersom vi vet att

sjukligheten i så fall kommer att öka såsom bland annat mastiter och luftvägsinfektioner. Motivet för svenska konsumenter att köpa svenska mjölkprodukter är den etiska kvalitetsstämpeln som bland annat sam-

manhänger med beteskravet. Försvinner den kan konsumenten lika gärna köpa Icas österrikiska prisdumpade mjölkprodukter. Enda möjligheter som jag ser för svensk mjölkproduktion, det är ju kvalitet. Det är en gammal tradition i vårt land, vi gjorde Volvobilar med kvalitet, det är det vi sålde bilar på, varför ska då inte lantbruket också sälja på kvalitet? Jag tror det skulle vara olyckligt att bryta den traditionen, tror det blir början på slutet.

"De få som inte av etiska skäl är intresserade av att behandla djuren väl bör veta att det i varje fall lönar sig ekonomiskt."

Ingvar Ekesbo, veterinär och professor emeritus

I USA, klarar man ju av att pressa mjölkpriserna?

– Jag känner väl situationen i USA, där underbetalda mexikaner arbetar i de stora mjölkfabrikerna. Sjukligheten kompenseras med egeninsatt, okontrollerad och ohämmad antibiotikaanvändning som givetvis

Om kossan själv får välja

Då betar hon i timtals, har bra utsikt, en skön liggplats och hänger med sina bästa kompisar. Vi pratade med **Jenny Loberg** **lektor vid Sveriges lantbruksuniversitet** som forskat på kornas beteende.

Foto: iStockphoto

håller nere veterinärkostnaderna. Resistensproblemen negligeras.

Men i Europa, varför väljer inte fler att ha dem på bete om det är lönsamt?

– När det gäller Europa har vi hamnat i den situationen att vi också fått storbesättningar. Ta Holland till exempel, där hade man alltid kor på bete tidigare. Nu hittar man besättningar med tvåtusen kor på samma yta där det förr var en gård på femton kor. Korna är inne året om, allt foder köps, all gödsel transporteras bort, så det är en fabrik helt enkelt där du tar in i ena änden och tar ut i den andra. Den enda utevistelse de korna har i sitt liv är kalvperioden från en veckas ålder till cirka tio veckor. Då tvingas de att hålla kalvarna ute för att dessa ska klara de svåra luftvägsinfektioner som man annars får av ständig inomhushållning hos de ömtåliga kalvarna.

Förutom att djuren kommer att bli sjukare tycker Ingvar Ekeshöj att det är oetiskt att avskaffa beteskravet.

– För just betet har vi den lyckliga situationen att ett etiskt krav sammanfaller med lönsamhetskravet och det ska vi vara glada för. De få som inte av etiska skäl är intresserade av att behandla djuren väl bör veta att det i varje fall lönar sig ekonomiskt. ✕

Rent biologiskt är en ko utvecklad för att beta under det att de sakta rör sig, berättar Jenny Loberg. Kon vill leva i flockar och de skapar ofta nära band med vissa individer. I flocken finns ett rangsystem där ranglåga kor vill undvika ranghöga. Maten idisslar de under lång tid och då vill de ligga på en skön plats, gärna med uppsikt över markerna. När kon går på bete har de större möjligheter att tillgodose sina behov jämfört med vistelsen i en ladugård, även om kon går i lösdrift.

– I lösdriften kan kon röra sig kontinuerligt men det är inte samma rörelsefrihet som på betet. I många stallar har korna ett halt underlag vilket gör att de rör sig väldigt försiktigt. Jag gjorde en studie på rastning av uppbundna kor på vintern. Den visade att det fanns ett uppdämt behov för kor att röra sig om det inte hade varit ute, och ju mer tid det gick mellan det att de fick komma ut, ju större var behovet.

Ett problem i lösdriften är att ranglåga kor kan få svårt att undvika ranghöga menar Jenny Loberg.

– På betet har kon större frihet att välja den sociala kontexten, vilket jag tror är positivt. En lösdrift är uppbyggd med gångar och det kan vara svårt att hitta varandra i detta system. Framförallt har kon lättare att undvika individer som hon inte vill vara nära och det är en viktig aspekt. I ett stall när en lågrankad ko möter en högrankad, då har hon inget annat att ta vägen.

Att hitta en bra liggplats för kon är ett annat problem i lösdriftsstallet.

– Om en ranghögt ko ligger på en plats och det är en båsplats bredvid, då är den inte ledig för en ranglåg ko. Hade den varit på ett bete hade den kunnat lagt sig en bit därifrån men nu kan det bli så att den ranglåga kon blir stående istället, säger Jenny.

Aveln, med målet att få kor som ger mycket mjölk, har lett till att kossan måste äta och idissla mer.

– Kor har en enorm ämnesomsättning. För att kunna producera den här mjölken krävs väldigt mycket av henne rent fysiskt. Eftersom all mat idisslas är en mjuk och bekväm liggplats prioriterad för henne. Så när hon istället blir stående får den kon en obehagskänsla och det skapar lägre välfärd.

Kons höga ämnesomsättning är också orsaken till att de ibland väljer att gå in ifall betet inte ger dem tillräckligt med mat ute.

– Äter de inte tillräckligt kommer de i en fysiologisk obalans och mår väldigt dåligt.

Kor är nyfikna säger Jenny Loberg. Ger man dem tillgång till nya områden så utforskar dem det. Samtidigt är de vanedjur.

– Om de är vana att ligga på spaltgolv så kan det bli så att de väljer det framför en madrass för att de är vana med det, fastän det är mer obehagligt för dem. ✕

Risk att korna stängs in

Om beteskravet tas bort kommer många kor stå inne året om. Det befarar Karina Burlin ledamot i Djurskyddets förbundsstyrelse och talesperson i lantbruksfrågor.

– **Beteskravet i 1988 års djurskyddslag kom ju därför att bönderna inte släppte ut sina kor**, att de skulle göra det nu om kravet försvann, det tror jag helt enkelt inte på, säger hon.

Korna kommer ändå att gå på bete om lagkravet försvinner. Det hävdar Helena Jonsson, ordförande i Lantbrukarnas Riksförbund. Men Djurskyddet Sveriges styrelseledamot Karina Burlin varnar för en sådan utveckling. Hon tror att argumenten nu kommer att bli desamma som de var innan beteskravet kom i lagen.

– Då sa man att det var för besvärligt och jobbigt att släppa korna på bete eftersom gårdarna hade blivit för stora. Idag är gårdarna än större och förväntas växa mer, säger Karina.

Då, inför att djurskyddslagen kom 1988, växte en opinion bland allmänheten som inte ville att korna skulle stå inne, berättar Karina och debatten ledde fram till att det blev ett krav på att släppa ut korna.

– Vi har i demokratiska processer kommit fram till att vi ska ha denna lag, att sämre än såhär ska korna inte ha det, det är en minimilag, säger Karina.

Hon håller med om att djurhållningen

Karina Burlin, ledamot i Djurskyddet Sverige.

har förändrats mycket sedan 1988 i och med att många kor idag går i lössdrift men menar att korna ändå måste ut på bete, lössdriften räcker inte för att tillgodose kornas behov.

– Utrymmet per ko är så litet. Vissa kor undviker varandra för att de har olika rang och de är för många kor på för liten yta för att kunna få en vettig rörelse. Det blir konkurrens om platsen vid foderbordet, de går och spänner sig för att inte halka på underlaget, får klövproblem och så vidare, säger hon.

Att komma ut på bete är viktigt menar Karina. Att gå runt och äta i flera timmar är ett naturligt beteende för en ko och de behöver motionen. Dessutom är den mentala stimulansen viktigt säger hon, att få uppleva väder, dofter och naturen.

– Kor är nyfikna djur och de vill ha samsättning. Att komma ut blir en miljöberikning som de inte kan få inomhus och det ger ett psykiskt välbefinnande för dem, säger hon.

Samtidigt betonar hon att betesmarkerna måste vara bra och att korna måste få möjlighet till väderskydd mot sol, vind och regn.

– Kor kan bränna sig precis som vi. Optimalt är att de har ett fritt val mellan att vara ute och inne.

Karina tror inte på den lösning som många bönder förespråkar, att ha en särskild betesmjölk och en vanlig mjölk och sedan låta konsumenten styra om korna går på bete eller inte genom det val hen gör i butiken.

– Man kan inte begära av konsumenten att vara så insatt som man då måste vara. Det är för dåligt med information idag på förpackningarna och i butiken. Konsumenten vet inte vilka alternativen är, hur

djuren har det i andra länder.

Och hon menar att det redan idag går bra att köpa betesmjölk ifall man köper ost, yoghurt och smör med svensk mjölk i, men det är svårt eftersom märkningen är så dålig på förpackningen och att det ibland är uppblandat med mjölk från andra länder.

– Vi är djurens röst, de kan inte tala för sig själva. Vi vill att korna ska ha det bra 12 månader om året men åtminstone under sommarmånaderna måste korna få komma ut, säger hon.

Hon har förstäelse för att många bönder har det svårt ekonomiskt och tycker att kravet på en djurvälståndssättning som Lantbrukarnas riksförbund driver skulle kunna vara bra. Men hon menar att det framförallt inte är djurskyddsreglerna som är dyra och nämner materialkostnader, arbetskostnader, bensinpris och kostnader för de som ska utföra service på skördetröskor som exempel.

– Allting som bonden ska ha hjälp av kostar pengar men varan han eller hon levererar vill alla ska vara så billig som möjlig. Man måste kunna betala för att djuren ska ha det bra, dessutom visar forskning att god djuruomsorg betalar sig.

Vad Sverige gör påverkar andra länder, trots att vi är ett litet land. Det uppger EU-parlamentariker och internationella organisationer som Eurogroup for animals och World animal protection.

– Jag känner mig oroad. Svenska bönder vill kunna konkurrera med Europeiska bönder som har sämre djurskydd och Europeiska bönder vill kunna konkurrera med länder utanför Europa, särskilt nu när frihandelsavtalet TTIP står inför dörren. De är inte rimligt att djuren ska betala priset för detta, säger Karina. ✕

Gör det lättare att köpa svensk mjölk

Att kor få gå på bete tycker majoriteten av konsumenterna är viktigt. Ändå kan det vara **svårt att hitta ost, smör och yoghurt gjord på svensk mjölk**. Detta vill handeln och mejeriföretagen ändra på och håller nu på att arbeta fram en gemensam svenskmärkning som ska guida konsumenten.

Visste du att Arlas svenska hushålls-ost görs i Danmark av dansk mjölk och att Bregottet ofta är en blandning av mjölk från olika länder? Länder där korna inte får komma ut på bete. Nästan all drickmjölk i Sverige är svensk men den utgör bara en liten del av alla mejerivaror många av oss köper. För att göra ett kilo ost till exempel krävs tio liter mjölk. Så om du äter mejeriprodukter och vill att kossan får komma ut på sommarbete spelar det stor roll vilken produkt du köper.

Svensken vill ha mjölk från kor som gått på bete. Det visar den undersökning Yougov gjort på uppdrag av Djurskyddet Sverige och flera andra djurskyddsorganisationer. 83 procent av personerna som svarat anser att djuren behandlas bättre i Sverige än i andra länder och att detta är viktigt när de väljer livsmedel. Allra viktigast tycker konsumenterna det är att djuren i livsmedelsproduktionen får vistas utomhus. Hela 85 procent tycker det. Så många som nio av tio anger att de är beredda att betala lite mer för svenska djurskyddsregler och fem av tio konsumenter anger att de inte

skulle handla svenska livsmedel i samma utsträckning som idag ifall vi började hålla djuren på samma sätt som i övriga EU-länder.

Kanske har du sett märkningen för svenskt kött? Den blåa cirkeln med gul text finns på nästan alla kött och charkprodukter där djuret har varit fött, uppfött och slaktat i Sverige. Nu arbetar svensk dagligvaruhandeln (det vill säga Ica, Coop, Axfood, Lidl och Bergendahls), Lantbrukarnas riksförbund och livsmedelsindustrierna (bland annat mejerierna) på att ta fram en gemensam märkning.

– Idag är det ju inte alls så tydligt på alla produkter varifrån mjölken kommer. Många köper produkter idag som de tror innehåller svensk mjölk, säger Åsa Domeij som är kvalitetschef på Axfood.

Handeln har drivit svenskmärkningen hårt enligt Åsa Domeij.

– Men olika mejeriföretag har varit olika

"Beteskravet är det mest lättbegripliga och tydliga mervärdet när man vill kommunicera att det svenskmärkta står för något"

Åsa Domeij, kvalitetschef på Axfoods

engagerade i det, säger hon.

Handeln har också jobbat hårt, bland annat genom regeringens livsmedelsstrategi, att beteskravet ska vara kvar i lagstiftningen, säger Åsa Domeij.

– Om det inte finns tydliga mervärden i svenskmärkningen då är risken att konsumenten tycker att man lika gärna kan köpa något annat.

Beteskravet är det mest lättbegripliga och tydliga mervärdet när man vill kommunicera att det svenskmärkta står för något, menar Åsa Domeij. Skulle det försvinna skulle det vara betydligt svårare att kommunicera till konsumenterna varför man ska köpa det svenska.

I somras kom mejeriföretaget Arla med sin egen svenskmärkning, mjölkkannan. Åsa Domeij hoppas att de kommer välja att använda den gemensamma märkningen när den är färdig någon gång under nästa år.

Så tycker partierna om betet

Tidningen Djurskyddet har frågat riksdagsledamöterna i Jordbruksutskottet vad de tycker om dagens beteskrav för kor i lösdriftsstallar och vilka förändringar de vill se.

Socialdemokraterna **Matilda Ernkran**

– Vi anser inte att beteskraven ska försämrars. Det är tillsammans med vårt starka djurskydd och andra höga miljökrav en del av svensk mats mervärde som är viktigt för konsumenterna. Dessutom, om vi i Sverige skulle ta bort djurskyddskrav och miljökrav som går utöver vad andra länder gör skulle det i princip bli olagligt för kommuner och landsting att i den offentliga upphandlingen köpa svensk mjölk. De måste då köpa den billigaste.

Centerpartiet **Kristina Yngwe**

– Beteskravet och den svenska djurskyddslagstiftningen tillkom under 80-talet och mycket har förändrats sedan dess, inte minst i fråga om hur produktionen bedrivs. Därför finns det all anledning att se över regelverket igen för att se hur man kan förenkla, underlätta, ta bort byråkrati och anpassa till hur dagens förutsättningar ser ut. Allt detta givetvis utan att riskera den svenska djurvälfaerden.

Moderaterna **Ulf Berg**

– Från vår sida är vi för en översyn av reglerna. För att minska regelkrångel, men även att vi ser möjligheter att rikta stöd för att betet är viktigt. Morötter istället för lagstiftning.

Kristdemokraterna **Magnus Oscarsson**

– Vi vill se över dagens beteskrav så att de är förenliga med den standard som dagens stallar utgör. Vi tycker att en översyn är viktig för att se om lagen kan förändras. När lagen skrevs slutet på 80-talet så var självklart därför att de flesta ko då var uppbundna i ladugårdar, nu är det inte så med dagens moderna stallar.

Miljöpartiet **Stina Bergström**

– Vi tycker att det är bra att vi har ett lagstadgat krav på att kor ska få beta under sommarmånaderna. Betet ger bättre hälsa och välmående hos korna och ger även en bättre ekonomi för bonden. Bete gör att kor får utlopp för sitt naturliga beteende och minskar risken för sjukdomar som klövsjukdomar, lunginflammation, juverinflammation och salmonella. Betande djur är något som är viktigt för att hålla landskapet öppet och för att bevara biologisk mångfald. Att ha krav på bete är också något som motiverar konsumenter att köpa svenskt.

Folkpartiet **Lars Tysklind**

– Folkpartiets utgångspunkt är alltid att djurvälfaerden står i fokus och eventuella förändringar av dagens regler vad gäller beteskrav kräver att djurvälfaerden på intet sätt försämrars. I grunden är beteskravet bra. Moderna lösdriftshallar har dock gett nya förutsättningar, som kan motivera en översyn av den exakta utformningen av beteskravet. Övertygad om att de flesta djurägare vill fortsätta med att släppa ut sina kor på bete som idag.

Vänsterpartiet **Jens Holm**

– Vi vill inte ändra på dagens beteskrav. Det är viktigt för mjölkorna och deras rätt till naturligt beteende att komma utomhus och beta. Fler lantbruksdjur borde erbjudas möjlighet till utevistelse.

Sverigedemokraterna, **Martin Kinnunen**

– I dagsläget har vi inga förslag om förändringar av beteskravet utan vi tittar på andra förslag om sänkt dieselskatt till dansk nivå och ökade djurvälfaerdsersättningar för att kompensera mjölkbönderna och öka deras konkurrenskraft.

– Poängen är ju att göra det lätt för konsumenten att välja svenskt och det är det inte om alla skulle ha sin egen märkning, säger hon.

Enligt Åsa Domeij kommer svenskmärkningen leda till ett större tryck att få fram svensk mjölkråvara och att det kommer leda till en förbättring för svenska bönder.

– Men det bygger på att industrin betalar bönderna mer för mervärdet som svensk mjölk har i och med betet. Arla måste ha en annan prismodell för att kunna ge bönderna mer tillbaka.

Arlas prismodell bygger idag på att Arla är ett kooperativ där försäljning i alla länder kommer alla bönder till del. Svenska bönder har alltså samma betalning för mjölken som bönder i andra länder som är anslutna till Arla.

Att Arla tagit fram en egen svenskmärkning, förklarar presschef Claes Henriksson med att de sedan länge lovat en sådan och inte ville vänta på den gemensamma.

– Vi vill underlätta för konsumenten att välja det svenska. Om vi är lite självkritiska har vi varit lite dåliga på det. Vi utesluter inte att ha den gemensamma märkningen om den blir bred och bra, säger han. ✕

Här får djuren sin sista vila

Älskade djur får ett värdigt slut på **Djurskyddet Westra Wermlands djurbegravningsplats** i Arvika.

– I och med att vi upprätthåller detta så visar vi att det är okej att sörja sitt djur, säger Agneta Holmqvist från styrelsen.

Text och foto Elsa Frizell

Vår älskade Rasmus, vår bästa vän Scott, regnet strilar ned över gravstenarnas inskriptioner. Det välklippta gräset kippar under skorna och från skylten Minneslund hänger regnet som symboliska tårar. Jag är hos Westra Wermlands djurbegravningsplats Djurhvilan. Percy Nilsson, Agneta Holmqvist och labradoren Ricco har hunnit bjuda mig på kaffe hemma i Percys hus som också fungerar som föreningens djurhem. Nu ska jag få se den andra delen av föreningens verksamhet, Djurhvilan.

Marken är kommunens men allt underhåll sköts av föreningen. Gravarna ligger rad i rad, nya blommor är planterade inför hösten på många av dem. Nästan hundra gravar är det men det finns plats för två hundra till, något Percy säger till de förtvivlade människor som ringer till honom för att berätta att de måste ta bort sin hund eller katt.

– De frågar om det finns plats och då

säger jag att de finns gott om gravar men att djuret måste vara kremerat. Vi orkar inte gräva längre. De måste vara stora håll om de till exempel kommer med en St Bernhardshund, säger Percy.

När kremeringen är klar bestämmer de ett datum med Percy för jordfästning. Ofta tar det några veckor och det tycker Percy är bra, då har de haft tid på sig att sörja. De får välja själva om de ska sätta ned urnan med askan, annars gör Percy det.

– När urnan är i marken går jag därifrån så att de får tid själva innan jag gräver igen graven.

Hur folk reagerar är olika berättar Percy.

– Vissa konstaterar att jaha, nu är det såhär, andra är kvar vid graven i en halvtimme eller mer för att de inte orkar gå därifrån.

"De som begraver sina djur såhär. De har verkligen älskat dem."

Percy Nilsson,
Djurskyddet Westra
Wermland

I början var det jättejobbigt berättar Percy, men på 13 år har han blivit härdad.

– Nu är jag bättre på att stänga av, man måste koppla bort känslorna, säger han.

Percy begravnade själv sin labrador i minneslundan. Labbe, som bröt benet och aldrig blev bra efter operationen.

– Ricco kommer också få sin sista vila här, säger han.

Han är den enda som vet var hans hund är begraven. I minneslundan får ägaren inte vara med när urnan sätts i marken.

– Nä då ligger det blommor just på den platsen sedan, berättar Percy.

En sak är säker säger Percy.

– De som begraver sina djur såhär. De har verkligen älskat dem. Jag tror att det betyder jättemycket för dem som väljer att begrava sitt djur, att de har någonstans att gå till.

Percy Nilsson hoppas att djurbegravningsplatsen bidrar till en annan form av respekt för djuren. Här med Agneta Holmqvist och hunden Ricco.

Ricco springer runt men smiter sedan in i redskapskjulet, inte så förtjust i regn förklarar Agneta. Vi går in en stund allihop under tak.

Vad händer med djuret i livet efter detta?

– Det är för djupt för mig. När mina djur har gått bort då har jag gråtit i tre veckor och sedan har jag letat efter en ny hund. Jag vill gå vidare. Jag glömmer aldrig den gamla hunden men måste visa den nya valpen respekt genom att visa att det är den som gäller, säger Percy, som har hunnit haft nio hundar under sitt 71 åriga liv.

– Jag vill gärna tro att djuren i livet efter detta springer på den gröna ängen med fjärilar och fint väder. Och hemma hos mig ser jag ofta katter som en gång bott i huset. Det kan vara när jag står och diskar så ser jag en katt stryka förbi, tänker att det är min katt Mozart men så är den plötsligt borta, säger Agneta.

Percy hoppas att djurbegravningsplatsen bidrar till en annan form av respekt för

djuren. Att de får begravas istället för att hamna på tippen. Agneta tror att Djurhvilan kan bidra till en större acceptans kring människors sorg över sina djur.

– I och med att vi upprätthåller en djurkyrkogård så visar vi att det är okej att sörja sitt djur. De som inte har djur förstår inte alltid att man måste få ha sin period av att sörja och vara ledsen, säger Agneta.

Och man vill inte höra att det bara är att skaffa en ny katt säger Agneta.

– Ett nytt djur fyller tomrummet men ersätter inte djuret. Rätten att sörja den tiden det tar, det understryker vi med vårt engagemang.

Björkarnas raka stammar bildar ett fint rum åt minneslunden och gravarnas prydliga rader skapar en lugn plats. Hit kommer också människor som inte har djur för att äta medhavd fika och njuta av stillheten berättar Percy. Och det går inte att ta miste på stoltheten hos Percy och Agneta när de berättar om föreningens

djurbegravningsplats. Inte undra på. De har arbetat hårt. Sitt tidigare arbete som resemonter med uppdrag att laga allt från kärnkraftsreaktorer till industrimaskiner har Percy haft nytta av. Han har svetsat och snickrat för att göra allt från ställningar att hänga upp kransar på vid minneslunden till kedjan som avdelar gångarna med varandra. Och med Agnetas bakgrund som redovisningsekonom har hon järnkoll på föreningens ekonomi.

Det var också tack vare Djurhvilan som kärleken började spira mellan Agneta och Percy.

– Jag tog ned ett getingbo och fick mitt straff direkt. Getingarna jagade mig, jag halkade i leran och bröt höftbenet, berättar Percy.

Och Agneta, som satt i föreningens styrelse sedan ett år, tyckte synd om honom och hälsade på honom på sjukhuset. Nu är det lyckliga sårbos. ✕

Haflingerhäst som ska säljas på auktion. Organisationen Animal Spirit som har tagit bilden, vill sprida information om hur hästarna behandlas.

Inhuman slakt – med EU-bidrag

I Österrike föds föl upp med EU-bidrag. Sedan förs fölen till slaktmarknader och säljs vidare till andra länder som inte sällan stänger in fölen för att göda dem. **Vissa föl blir stående halvårsvis eller mer i mörka stallar.** Sedan slaktas fölen – två och två i slaktfållan, enligt filmbevis.

Text Hege Hellström

Österrike föds söta, kolafärgade haflingerföl upp med EU-bidrag. De får gå i bergen och beta med sina mammor. Turisterna tar bilder av de gulliga hästarna. En underbar historia?

Ja, men sedan vänder det tvärt. De föl som inte håller för avel säljs på marknad efter hur många kilo de väger. Sedan transporteras de ofta långa sträckor och får tillbringa lång tid i stall för att vikten ska öka.

– De kan få stå i månader utan att komma ut. De står där inne i en mörk box utan dagsljus i väntan på att avlivas. Det här är helt oacceptabelt och det här händer i Europa, säger Carina Nordell, ordförande i Svenska hästarnas värn.

En vän ringde Carina Nordell i februari. Vännern hade fått höra om situationen för haflinger- och norikerhästar i Österrike.

Just då hade de sista fyra fölen från 2014 kommit in till en slaktare. De stod och väntade på en lastbil till Italien.

– Vännern skickade bilder på föl täckta av gödsel som tryckte sig mot varandra för att söka trygghet. Jag skulle inte ha någon mer häst, men ju fler gånger jag såg bilden, ju säkrare blev jag att jag ville göra något. Jag försökte med alla jag kände. Men ingen hade möjlighet. Då bestämde jag mig att ta hem en av dem, säger Carina Nordell.

Ameli och Alena kom till Sverige i februari. Då var de små, magra, fulla av löss och bajs.

– Det är en glädje att se dem utvecklas när man vet vilket öde som väntade dem. I dag är de två livfulla, godhjärtade individer på ett och ett halvt år.

Men Carina Nordell vill tillägga att hon vet att det inte går att ta hem alla föl till Sverige.

– Det måste sluta produceras föl på detta sätt om man inte kan säkra deras välfärd. Ska de avlivas ska det göras på plats. Allt annat är vansinne.

Stora inköpsländer av föl är Italien, Belgien och Frankrike, men det går rykten om att hästar får åka till både Ryssland, Ukraina och Korea.

I Italien äter man mer hästkött än vad landet kan producera. 80 procent av hästköttet importeras från andra länder, enligt boken "Animal Welfare and Meat Production".

I världen äter man 580 000 ton hästkött varje år. Stora hästköttsätare är man även i Mexico, Kina och Kazakstan.

En video som gjorts av den tyske filmaren Manfred Karremann och som visas i tv-programmet "Report" visar hur en slaktare slår fölen där de står i en nedsänkt box. Jo, de står i samma box, så det ena

"Det måste sluta produceras föl på detta sätt om man inte kan säkra deras välfärd. Ska de avlivas ska det göras på plats. Allt annat är vansinne."

Carina Nordell,
Svenska hästarnas värn

fölet får bevittna hur det andra fölet sedan skjuts och faller ner på golvet. Tid är pengar. Fölet på filmen skriker. Inte som en häst, utan som en gris som slaktas. Det är ett skri som går ända ner i magen.

Det är inte bara haflingerhästar som säljs som kött. Även den gamla arbetshästen noriker slaktas som boskap. 300-800 Euro kan en uppfödare få för ett föl, beroende på vikt.

En som kämpat länge mot den här hästhandeln är den österrikiska veterinären Franz-Joseph Plank. För 13 år sedan startade han organisationen Animal Spirit.

– I början demonstrerade vi vid fölmarknaderna. Vi blev misshandlade och jag fick min kamera förstörd en gång. På senare år jobbar vi mer med information. Vi skrev ett förslag till politikerna för ett par år sedan, men ingen brydde sig, säger Franz-Joseph Plank.

Han låter ganska uppgiven, säger att handeln med föl ses som en del av jordbruket i Österrike.

– I Tyskland blir man mer chockad när vi berättar.

Numera koncentrerar sig Animal Spirit på att köpa upp så många

Bilden kommer från en auktion i Salzburg-provinsen i Österrike. Det är här de största noriker-auktionerna går av stapeln.

hästar som möjligt, som sedan adopteras av privatpersoner i Österrike och Tyskland.

– Vi ser egentligen inte hästar som mer värda än andra djur, men det är lättare att adoptera bort en häst än en ko.

Under 13 års tid har Animal Spirit räddat 600 föl från slaktdöden.

Jag tänker att det inte bara är döden som de räddas från utan lidandet.

Franz-Joseph Plank är mycket kritisk till att uppfödarna får EU-bidrag för sin verksamhet.

– Det är svårt att säga exakt hur mycket, det är svårt att få ut officiella siffror och det finns även bidrag för att man betar i bergen till exempel. Men runt 150 Euro per häst handlar det om.

Han ser att problemet i Österrike är att uppfödarna inte bryr sig om till vem hästarna säljs.

– De är bara intresserade av pengarna. Det finns några som bryr sig, men de flesta gör det inte.

Två gånger har Franz-Joseph Plank följt efter slaktt transporter för att se vad som händer med fölen. Första gången ringde chauffören polisen.

– De behandlade oss som terrorister, polisen hade vapen riktade mot mig.

Andra gången lyckades Animal Spirit följa efter transporten ända till ladugården där hästarna stod.

– De stod som kor, uppbundna. Jag vet inte om det bara var medan de åt eller om

de alltid står så.

I somras åkte Kirstin Grosstkopf, från Tyskland men bosatt i Sverige, till Österrike. Där såg hon tre noriker-föl som skulle slaktas. Hon köpte dem och skrev om det hela på Facebook. Det var så Catherine Seton, en hästvän som bor i Stockholm, kom i kontakt med de österrikiska hästarna.

– Jag tyckte att det var förskräckligt, hur man kunde slakta fullt friska föl. Jag köpte själv två föl i juli. Det var de första som kom till Sverige. Vi skrev om det på Facebook, och några till ville köpa föl.

Efter det skapades gruppen "Fölhjälp" på Facebook.

– Vi är ingen organisation, det har vuxit fram, från augusti har det bara exploderat. TV4 kommer att göra ett reportage på

nyheterna inom kort. Det här är hårresande, hur de får EU-bidrag för att slakta föl, säger Catherine Seton.

"Fölhjälp" har i dag 3 769 medlemmar. Catherine Seton hoppas att TV4 ska ha muskler nog att få fram fakta för hur EU-bidragen egentligen ser ut.

– Vi vet att det finns bidrag för noriker-rasen, men för haflinger har vi inte fått siffror som gäller efter 2012. Hur som helst är det en överproduktion av föl som inte är sund, man skickar föl till Sydkorea, allt enligt uppgifter från tyska och österrikiska kontakter.

När Tidningen Djurskyddet letat fakta i frågan om Sydkorea har vi bara fått fram att sydkoreanerna med tyskarnas hjälp vill starta "avel av haflinger". Man har efterfrågat ett hundratal djur för denna avelsverksamhet. Att det är avlivning för köttets skull har vi inte lyckats säkerställa.

En kvinna som jobbar inifrån Österrike för att rädda fölen är Ulrike Kampschulte. Förra året hittade hon nya hem till runt 50 föl. Men i år har hennes räddningsaktion

"Vi ser egentligen inte hästar som mer värda än andra djur, men det är lättare att adoptera bort en häst än en ko."

Franz-Joseph Plank,
Animal Spirit

växt, tack vare Sverige.

– I år har vi räddat 100 föl, varav runt 40 åkt till Sverige. Jag lägger ut bilder på fölen och pratar med köparna, förklarar hur allt funkar. Jag ger råd om hur transporterna fungerar.

Ulrike Kampschulte är

starkt kritisk mot EU-

bidragen.

– Om det inte vore för bidragen skulle det inte bli så många föl.

Att hon engagerar sig så beror på känslor.

– De föds för att dö så unga. Jag har sett så många bilder av skadade föl, skador som de får i transporterna. Föl som är döda när de kommer fram. Men det värsta är deras ögon, deras skräck, de ber om hjälp. Om det här inte intresserade mig skulle jag inte göra allt det här jobbet. Jag gör det på min fritid, utan lön. ✕

Mannfred Kannemans film om hur hästarna behandlas kan ses här:

<https://www.youtube.com/watch?t=10&v=kO-5kym2eE4>

Fakta om raserna

Haflinger

En hästras från Sydtyrolen i nuvarande Italien, med fuxfärg, ljus man och ljus svans som utmärkande drag. Haflingern är en uthållig häst som klarar sig på lite foder och används till all slags ridning och körning.

Storleken varierar från 135 till 150 cm i mankhöjd. Vita tecken på huvudet är vanliga, men vita tecken på benen är inte önskvärda. Detsamma gäller vita hår på kroppen och svart eller grått inslag i man och svans.

Haflingern uppkom i slutet av 1800-talet ur den gamla sydtyrolska lanthästen och blev 1898 en erkänd ras. Rasen har fått sitt namn efter byn Hafling i Sydtyrolen som fram till första världskrigets slut tillhörde Österrike-Ungern. Sydtyrolen är sedan dess en del av Italien, och byns italienska namn är Avelengo.

Haflingern användes ursprungligen som klövjeäst och allsidig arbetsäst på småjordbruken i alpmrådena.

Noriker

Noriker – eller norisk äst – är en gammal kallblodig ästras som har sitt ursprung i Österrike. Den finns även i angränsande länder, främst i alpmråden i södra Tyskland och i Tjeckien.

Norisk äst är en medeltung, stark och uthållig arbetsäst som rör sig säkert och smidigt i bergig terräng och används i skogsbruket i Alperna, men även till annan körning och som ridäst.

Mankhöjden varierar mellan 155 och 165 cm. Färgen är vanligen svart, brun eller fux med ljus man och ljus svans. Rasen härstammar ur ästar som för ca 2 000 år sedan infördes av romarna till provinsen Noricum (ungefär dagens Kärnten och Steiermark). Hästarna användes i ceremoniella sammanhang och hade ofta ovanliga färger som tigrerad och konstantskimmel. Under 1800-talet tillfördes flera raser, men från slutet av århundradet inriktade man sig på rasavel.

I takt med mekaniseringen av jordbruket och skogsbruket sjönk antalet ästar dramatiskt under 1960-talet. ✕

Källa:ne.se

Foto: iStockphoto

I Sverige har en djurägare juridisk rätt att låta avliva sitt djur av vilket skäl som helst skriver veterinär Lina Flyrén.

Avlivning av friska djur – ett dilemma för veterinärer

Frågan om avlivning av friska djur är något som veterinärer brottas med. Den grundläggande frågan är om djur är **värda något i sig själva, eller om deras värde endast är relaterat till ägarens intresse av djuret**. Det skriver veterinär Lina Flyrén som undersökte frågan i sitt examensarbete.

Det är en vanlig dag på jobbet. En man kommer in med sin 10-åriga katt för avlivning. Några timmar tidigare har jag avlivat en äldre katt med kronisk njursvikt. Men det här är annorlunda. Den här katten är inte sjuk. Hon kissar inne ibland – utan att något medicinskt fel har hittats på henne. Dessutom ska familjen flytta och de tycker att katten har blivit osocial. ”Det blir nog bäst för henne om hon får somna”, säger husse.

Jag tittar på katten i transportburen som trycker sig in i hörnet. Jag frågar husse om de har försökt omplacera henne. Det har de inte. ”Man vet ju inte vem man ska fråga”, säger han – för ”vem vill ha en 10-årig katt som kissar inne”? Jag undrar om jag får hjälpa till att försöka och husse säger förvånat ja. En vän på landet ställer upp som jourhem och en månad senare får katten ett nytt permanent hem med skog utanför dörren. Hennes tidigare beteende med att kissa utanför lådan upphör helt.

Hon är utomhus hela nätterna men dagtid vill hon gärna ligga i knät och gosa. När jag uppdaterar den tidigare hussen blir han först helt tyst. Sen säger han: ”Det känns ju hemskt, men vi såg nog inte riktigt detta alternativ framför oss... Berätta gärna om det här för andra!”

I Sverige har en djurägare juridisk rätt att låta avliva sitt djur av vilket skäl som helst. Så länge inte djurskyddsskäl föreligger (djuret lider så mycket att allt annat än av-

"För mig är det rimligt att tro att alla som lever, och inte lider svårt har en inneboende vilja att fortsätta med det."

livning vore ett brott mot djurskyddslagen) är man som veterinär inte skyldig att vare sig utföra handlingen eller att motsätta sig den. Det finns ingen fullständig statistik över hur många friska djur som avlivas på svenska djurkliniker. Men det är inte ovanligt. 2013/14 gjorde jag mitt examensarbete på veterinärprogrammet om synen på avlivning av friska djur bland svenska smådjursveterinärer. Av 151 veterinärer svarade 30 procent att de blev ombudda att avliva ett friskt djur 1-3 gånger i månaden. Nästan sju procent svarade 1-3 gånger i veckan, 40 procent 1-3 gånger i halvåret.

Undersökningen i examensarbetet bestod av en enkät som spreds bland smådjursveterinärer. Informanterna fick ta ställning till ett scenario där en man kom in till veterinären med en frisk 4-årig tik som skällde och drog i kopplet. Djurägarna kände att de inte kunde ha kvar henne eftersom de väntade tvillingar. Frågan var: vilken lösning föreslår du? De flesta veterinärer föreslog omplacering i första hand. Hussen i exemplet sa dock nej till detta och ville att veterinären skulle avliva hunden. 83 procent av 142 veterinärer valde då att göra det, 17 procent valde att säga nej.

Som veterinär måste man navigera mellan många olika intressen och faktorer i sin yrkesutövning: djuret, människan, samhällets förväntningar, kollegial lojalitet och ekonomiska överväganden. Den potentiella konflikt som veterinärer står inför när de försöker göra både klient (djurägare) och patient (djuret) nöjda har kallats för "den fundamentala frågan i veterinärmedicinsk etik". Vad den där fundamentala frågan i grund och botten handlar om är ifall djur är värda något i sig själva, eller om deras värde endast är relaterat till ägarens intresse av djuret. Den här frågan är inte på något vis avgjord, vilket avspeglas i veterinärernas motiveringar i enkäten. En person svarade: "Jag är till för djurägaren och dennes önskan så länge det inte är en djurskyddsfråga". På andra sidan spektret

fanns en som skrev: "Jag avlivar inte friska djur med mindre beteendeproblem. Som veterinär är det mitt jobb att sätta ett exempel, så att inte människor som har hund/katt uppfattar avlivning som ett alternativ när hunden/katten inte uppför sig som förväntat eller inte längre passar in i vardagen."

Ett tydligt tema som framkom i enkätsvaren var viljan att undvika lidande. Många av veterinärerna som valde att avliva tiken var rädda för att hon skulle må dåligt i framtiden: "Liv är inte alltid ett bra liv. Jag avslutar hellre liv än bidrar till lidande." De såg framför sig att hon skulle hamna i ett olämpligt nytt hem eller att hussen skulle ta saken i egna händer och döda henne själv på ett smärtfyllt sätt. Sociologen Patricia Morris spenderade 1,5 år på amerikanska veterinärkliniker för att studera avlivning som moraliskt och känslomässigt dilemma. Hennes informanter resonerade på samma sätt. Nästan alla kliniker hon besökte hade en skräckhistoria om ett fall där ägaren tagit saken i egna händer och dödat sitt djur på ett brutalt sätt efter att ha blivit nekad hos veterinären. Hon ser att veterinärerna hyser en reell rädsla för att detta ska hända men beskriver det också som en strategi för att hantera ett beslut man egentligen är obekväm med. Genom att jämföra avlivningen med ett framtida liv i misär eller en smärtfylld död, lättar man sitt dåliga samvete över att ha avlivat en frisk individ.

Personligen tycker jag att alla djur har rätt till sina egna liv. För mig är det rimligt att tro att alla som lever (och inte lider svårt) har en inneboende vilja att fortsätta med det. Därför vill jag inte avliva friska djur i mitt jobb och jag äter inte djur eller djurprodukter. Men även den som är emot avlivning av friska djur kan ibland hamna i en situation där det inte finns så många alternativ och där det blir ansvarslost att bara neka – djurägarens juridiska makt över djuret kan göra veterinären till något

av en gisslan.

Frågan är också av praktisk karaktär. Har man inte många kontakter är det svårt att hjälpa till att omplacera djur. Vi har inga statligt subventionerade djurhem och det är tidskrävande att försöka hitta nya hem. Och det är ju egentligen inte alls veterinärers uppgift.

Jag tror att vi måste angripa frågan från ett annat, samhälleligt och politiskt, håll.

Vi skulle kunna ta ansvar för de djur som föds på ett helt annat sätt än vi gör idag. Först och främst genom att adoptera djur som behöver ett hem, istället för att ständigt sätta nya kullar till världen. Det är inte en rättighet att ha djur, inte heller att föda upp djur. En annan viktig del är arbetet med förebyggande djurskydd i form av t.ex. kastrering och märkning av hemlösa katter. Vi skulle kunna öka vår förståelse för djurs behov och därmed undvika en del beteenden som i slutändan blir ett problem för den som lever med djuret. Här ingår också att avstå från att ta hand om ett djur om vi inte har rätt förutsättningar för att ge det ett bra liv. Men i grund och botten tror jag att det handlar om att förändra ett förhållningssätt - och att börja respektera djurens liv och integritet. ✕

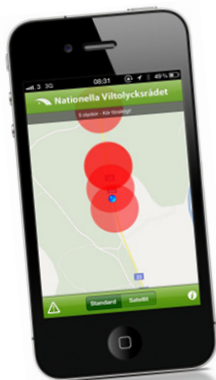

Lina Flyrén

Legitimerad veterinär och har skrivit examensarbetet *Att vara död är inget lidande*. Handledare Helena Röcklinsberg.

Foto: Privat

Varnar för vilt på vägen

Det sker i genomsnitt en viltolycka var 15:e minut på våra vägar enligt Nationella Viltolycksrådet. Hittills i år har 31 809 djur blivit påkörda. Nationella Viltolycksrådet har tagit fram en app "Viltolycka" som man gratis kan ladda ned till sin iPhone. Appen visar kända viltstråk baserat på tidigare viltolyckor. Har du appen igång varnas du med en ljudsignal när du närmar dig ett område där flera olyckor har skett tidigare.

Poesi om djur för djur

"Inget går upp emot att få ett förtroende hos ett djur", så inleds dikten på poesitavlan i A4-storlek. Tavlan kostar 150 kronor och då går 10 procent till Djurskyddet Åsele Katthem Kurrlyan. Tavlan hittar du på dickscottinc.stored.com

Elegant säng för sjušovarkatter

Katter sover i omkring två tredjedelar av sina liv, så att säga att sängen är en viktig möbel för världens missar är ett understatement. För den som funderar på att köpa en ny viloplats åt sitt husdjur är Hepper Pod kattsäng ett bra alternativ. Den har trevlig design och kan både användas öppen eller med tak. Dynan inuti går att vända och man kan på så sätt välja om den lurviga eller släta sidan ska vara uppåt. Sängen är upphöjd på en stabil ställning och rekommenderas för katter som väger upp till sex kilo. Den går bland annat att köpa på supercat.se och zootema.se, där den finns i två modeller: grön eller grå.

Vill du jobba med djur?

På www.djurjobsverige.se kan du se lediga tjänster inom djurområdet.

BOKTIPS!

DJURDECKARNA KATTSVEKET

Författare: Mari Bister

Illustratör: Mikael Andersson

Vulcan 2014

Jakob och Joakim hittar en låda med övergivna kattungar. När de inte får någon hjälp bestämmer de sig för att själva ta tag i problemet och sig ut på jakt efter den som övergav kattungarna. Kattsveket är första delen i serien Djurdeckarna, som tar upp djurskyddsfrågor i deckarform för läsare sex till nio år gamla. Boken lyckas ta upp problematiken med övergivna katter och hur viktigt det är att katter ID-märks och kastreras.

Finns att köpa på vulkanmedia.se och adlibris.se

Fina knoppar som piffar upp barnkammaren

Här kommer ett tips för småbarnsföräldrar som vill ge barnkammaren ett lyft utan att lägga ner en massa tid och pengar: Porslinsknoppar med charmiga djurmotiv från La Finesse. Knopparna finns i flera olika modeller, till exempel giraff, apa, nyckelpiga och elefant. De passar mycket bra att sätta fast på byrån eller garderoben och finns bland annat att köpa på blaelefant.se och varuhusetsalt.com.

Upptäck mer än bara naturliga ingredienser

NYHET

ideal balance™

Naturliga ingredienser i perfekt balans*

Färsk kyckling är ingrediens nr. 1

100 %
BALANSERAD
NÄRING
GARANteras
ELLER PENGARNA TILLBAKA

**LÄCKER
S M A K**
SOM HUNDAR OCH
KATTER ÄLSKAR

*Naturliga ingredienser plus vitaminer, mineraler och aminosyror. Ingredienserna varierar mellan de olika Ideal Balance-produkterna.

™Varumärken som ägs av Hill's Pet Nutrition, Inc. ©2015

1 UNDERSÖK ÖGONEN

Ögonen ska vara öppna, klara och fina, djuret ska inte knipa eller kisa. Ögonen ska inte vara röda och det ska inte rinna något, framförallt inte något gulgrönt var, då kan det vara tecken på ögoninflammation.

2 MÄT PULSEN

Vad som är en normal puls varierar mycket mellan olika djur och därför är det extra bra att veta vilken puls ditt djur har. Lägg djuret på sidan och känn på vänster sida av bröstkorgen eller känns längst uppe i lumsken där ett stort kärl går.

HA FRISKHETS-KOLL PÅ DJURET

För att lättare kunna se när din hund eller katt är sjuk så är det bra att veta hur den ser ut när den är frisk. **Fanny Mauritzson, leg. veterinär och medlem i Djurskyddet Helsingborg**, ger här handfasta tips på vad som är bra att titta efter.

Text Elsa Frizell Foto iStockphoto

5 UNDERSÖK ÖRONEN

Huden i öronen ska vara ljust rosa, inte röd och inte ha några hudflagor. Lite vax är normalt, det kan vara brunaktigt och oljigt men ska vara luktfritt. För utekatter är det jättevänligt med öronskabb, då har de ofta klåda och svart torrt sekret i öronen. En hund får sällan öronskabb om de inte har en smittad katt i familjen.

6 KOLLA TÄNDER OCH TANDKÖTT

Tandköttet ska vara ljusrosa och får inte blöda lätt eller vara irriterat. På äldre hundar är det alltid lite tandsten på tänderna, det ser ut som lite gråbrunt, ibland grönaktig beläggning. Titta på tandköttet vid tandstenen så att det inte är rött och inflammerat. Tänk på att dra tillbaka kinden och titta hela vägen bak, kindtänderna är ofta mest utsatta.

3

RÄKNA ANDETAGEN

Räkna andetag genom att se hur många gånger per minut som bröstkorgen höjs upp och ned. Antal andetag per minut skiljer mycket mellan olika djur, generellt har mindre djur snabbare andning än större.

4

TA TEMPEN

Temperaturen ska alltid tas i rumpan. Normaltemperatur på både katt och hund är mellan 37-38,5 grader. Över 39 räknas som feber. Under 37 är undertemperatur och oftast ett dåligt tecken. Men det finns väldigt vältränade stora hundar som kan ha en lägre temperatur normalt. Det är därför bra att ha koll på vilken temperatur som är normal för just ditt djur. Ta temperaturen på ditt djur under en vecka och ta sedan fram ett medelvärde. Ta vid samma tillfälle varje dag efter vila, när de är avslappnade. Inte när de just varit ute och sprungit eftersom kroppstemperaturen då höjs. Gör detta någon gång när djuret är ungt, medelålders och gammalt eftersom den normala temperaturen skiftar med åldern.

7

TITTA PÅ SLEMHINNOR

Slemhinnor finns i hela munnen. Det ska vara ljusrosa, inte blått, eller vitt. På en del djur är det svårt att se färgen på slemhinnorna därför att det naturligt är pigmenterade, men då är det extra viktigt att ha koll på vad som är normalt för den individen. Man kan också dra ned och titta på ögonslemhinnor om det är svårt att se i munnen.

8

KOLLA HUR DJURET KISSAR

Kolla varje dag att djuret kissar normalt. Det ska vara en bra stråle, inte komma droppvis och djuret ska inte behöva vänta länge innan kisset kommer. Det är vanligare att hanar får problem eftersom de har tunnare urinrör där urinstenar fastnar lättare. Det är också vanligare hos katt än hund generellt.

→		INGÅRI BESÄTT- NING	MED PÅ SJKHUS	SLICKAR I SIG ORDNING	8	HAR MAN BÅDE TUNN OCH TJOCK
STUVAT OM MAT- FÅGEL						
→						
SES VÄST- NYTT I TINGE- LING			GRABBAR	4		
→		LIKNA PIPPI BIKINI- DELAR	9			
VILLER- VALLA					MÄRKTES MER FÖRR I TIDEN	SLÅPA I BLEKINGE
RÄTTI PANNAN						
DRACKS MER PÅ FÖRR						

Kryss & Quiz AB	SLAG I MAGEN	VÄLJS PÅ STATION	LYSER UPP OCH UPP- LYSER	SKOLA	CIRKA SJTUNN	↓	STRÄNG	↓	ELRITSA	FIN I KANTEN RIKT- NING			I BERG I HAV INTAR DET MESTA	
DOPP I GRYTAN HAR STEGE OCH FÄRG	1						STOCK- DEL SÅ SKRIVS EN					HEMMA- GJORDA SLUT- ORD		10
→					INSÄTTA ÖVER- OCH UN- DERDEL					2		STÅR FÖR NÅGON HÖLL MED		GNAGARE
STORA I ATLAS			KANON- LÅGE SJUNGAN- DE OLA				7	LOGGAS FN INY			TAR SIG UR BUR			
LOFOTEN							SPETS ÖVER ERA				PLASTIG KARL		HÅL- UPPHOV	BIDRAR KANIN MED
UTAN LIKE HAR TOLV DELAR											HOPPATS PÅ I KON- FLIKT			
→		SMILA HÅLLER MAN STÄLL- NINGARNA I			GEREN STILLA STUND			ÄGNAR SIG ÅT ÄRGÅNG	SUND MEN INTE HÅL- SOSAM DATABILD			ÅR ALLTID EN KVINNA		
ÄR OFTA UNDER JORDEN			5		DET RYKER I RÖKEN HÄ TUR- NUMMER							BLI GRÖN		
MED- HALL BÖJA SIG			DEL AV RÄTTFÄLLAN SOMNAR I SLUTET				GRÖNT LJUS VÄNDA SIG UPPÅT			FÖR ORD- NINGENS SKULL		ÄPPEL- SORT	3	ÄR INGEN FRAM- TID
→				SKÄR MÄRKE		TIDS- EPOK								
VAR RIKTIGT RÄDD								KOMPASS- STRECK	6	OSANDE HARANG		BIBEL- MAN		

TÄVLA OCH VINN PRISER FRÅN VIVARA!

Vi lottar ut fem "mespaket" från Vivara som innehåller en fågelholk för mesar, jordnötsautomat, jordnötter och en energikaka med frön. Perfekt för att skämma bort mesarna.

GÖR SÅ HÄR:

Kryssets numererade rutor (i nummerordning) bildar ett lösenord. SMS:a lösenordet till **72672**.

Skriv: **kryss** (mellanslag) **djur** (mellanslag) **lösenordet** samt ditt namn, fullständig adress.

(SMS-kostnad: 7 kronor.)

OBS! För att SMS-tävla behöver ditt mobilnummer registreras hos WyWallet. Det kostar inget, och du gör det bara en gång. SMS:a WW till 71798. För frågor, ring deras kundtjänst: 0771-22 50 50.

Senast **11 januari** måste vi ha ditt svar. Lösning och vinnare presenteras i nästa nummer.

Ingalill Liljeberg, Heléne Stråth, Monika Nilsson,
Margaretha Ödjar och Ewa Sjögren.

Rätt lösning till Djurkrysset i nummer 3, 2015:

SES OFTA STRÄNG DEFEKTA	S	PRÖVAR SIC FRAM	G	TAGIT RÖRT ÖNSKAT SMORJJA	HÄR SAM- HÄLLER SÄGEMÅNG FIBRILED	B	RUTER	G	HÄR SPUNNITS	SEST GUBBEN HYSS	M	KE RÅ- DÖME SKALLS- DÖD	SES MAN- HASTAN OF TA	FÖRST GREGO- RIANIK KALENDER	GÖR HÄSEN ALVIN NORRE	D
F	E	L	A	K	T	I	G	A	O	P	H	A	N	O	R	A
BLIR STÖPPAD FÖR ATT KRAMAS	N	A	L	L	E	L	O	R	R	F	A	Ä	N	N	U	N
T	A	B	L	E	T	T	N	O	F	T	A	I	K	F	A	R
KAPSEL	P	O	R	T	R	Ä	T	T	G	Ä	M	I	S	S	T	A
KONTER- FEJ	R	A	A	A	L	E	R	T	G	M	N	T	O	R	A	M
ANVÄNDS SOM HYLLA	E	X	P	E	D	I	O	N	S	T	A	S	T	A	R	K
FLÖTT SKJUTER UT VÄTNET	F	E	T	T	A	T	V	Å	B	L	A	N	D	A	D	E
P	I	R	A	N	A	D	O	R	A	T	Ö	R	I	R	A	M
HEDER- LIG	R	A	K	R	Y	G	G	A	D	R	O	T	A	T	T	A
GER MER- SMÅK	A	R	O	M	I	N	R	E	S	T	R	Ö	T	T	T	T

DIN VETERINÄR
smådjurskliniken

VÄLKOMMEN!

Medicinska utredningar • Operationsavdelning
Röntgen • CT-röntgen • Ultraljud • Cardiologi
Ögonspeglar • Kattmottagning • ID-märkning
Kostrådgivning • AI-kompetens

042-20 20 00 • www.dinvet.nu
Ekvändan 2, Helsingborg

→ VETERINÄREN

→ ETOLOGEN

MIN HUND ÄR VÄLDIGT LJUDKÄNSLIG!

Jag har en lapsk vallhund på snart fem år som i hela sitt liv varit väldigt ljudkänslig. Och med det menar jag inte rädd. På mentaltestet stack han fram till skytten. Han är inte rädd men han verkar höra för mycket och reagera för mycket. Han får också ont i ett öra av sitt eget skällande. Läger huvudet på sned, örat slokar och han försöker klia bort ljudet. Inget som är nytt utan det har alltid varit så. Vi har kontrollerat öronen hos två olika veterinärer och vid olika tillfällen. Ingen öroninflammation och inga andra synliga fel heller. De menar att han får leva med den känsligheten... Tyvärr är han en hund med mycket ljud och vi har inte lyckats få honom att sluta skälla helt. Men ska han behöva ha ont i örat i hela sitt liv? Min fråga är egentligen tre: Vad kan det vara för fel? Måste han leva med detta? Finns det veterinärer som är experter på öron?

Hälsningar från en bekymrad matte

SVAR Jag har faktiskt svårt att tro att det är ett fysiskt fel på din hund. Det finns absolut hundar som är extra ljudkänsliga, men det har som regel inte att göra med ett fysiskt fel. Har man kontrollerat att din hund inte har en öroninflammation eller annan synbar öronsjukdom tror jag att du gjort vad du kan. Vad är det som gör att du tror att din hund har ont? Varför skulle ljudkänslighet vara förknippat med smärta? Hur vet du att han försöker klia bort ljudet? Jag tror kanske att du övertolkar symtomen.

Det man kan tänkas göra mer är en skiktröntgen av huvudet för att se om det finns förändringar i mellanörat eller innerörat. De veterinärer som är specialister på öronsjukdomar kan sägas vara hudspecialisterna, eftersom de allra flesta kroniska öronproblem är associerade till kroniska hudproblem. Alltså tycker jag att du ska uppsöka en hudspecialist med inriktning på öronproblem som kan undersöka din hund ordentligt och analysera sjukdomsbilden, men kanske blir slutsatsen att hunden bara är extra ljudkänslig. ✕

Torkel Falk

Veterinär och ordförande i
Djurskyddet Helsingborg

Foto: Lizzan Wiberg

MIN TAX JAGAR KATTEN!

Nu behöver jag verkligen hjälp. Min tax jagar katten. Jag förstår att hunden behöver utlopp för sitt jaktbeteende men min katt tycker inte att detta är roligt. Det blir värre när de inte har setts på ett tag, som igår så stod taxen och tokskällde på katten efter att ha jagat honom. Det är aldrig så att min hund attackerar katten eller så han leker bara. Jag vet inte vad jag ska göra!

Joana Cortez

SVAR Jag tror du behöver acceptera att situationen är besvärlig att lösa. Många hundar jagar katter och taxar kan vara riktigt svåra med det. Det är vanligt att en hund och en katt kan leva inomhus som lugna bästa vänner, samtidigt som det blir vild jakt så fort de kommer ut. Detta är svårt att göra något åt, särskilt om det pågått ett tag och blivit en vana. En viktig fråga är därför hur gammal din hund är och hur länge det varit så här.

Jag ska ge några tips som förhoppningsvis kan minska problemet på sikt. Låt din hund få utlopp för sin jaktlust på annat sätt, t ex genom viltspår, och ge den tillfällen till stimulerande aktiviteter och att springa lös då katten inte är i närheten. Träna den att vara lugn då den ser katten röra sig, genom att sitta med den, ge den godis och prata lugnande med den. Försök förhindra jaktsituationer och se till att katten har bra ställen att snabbt komma undan på om det skulle hända. Gå gärna promenader med både hunden och katten tillsammans om det går. ✕

Kerstin Malm

Filosofie doktor
i hundars etologi

Innan du spontandelar en hjärtnipande story eller lajkar ett upprop på nätet, fråga dig själv; Var kommer den här informationen ifrån? Det skriver **Mia Sahl som menar att källkritik** är allas ansvar.

Tänk efter innan du delar

Fotografiet sprids i ilfart via sociala medier, kommentarerna är stenhårt fördömande. "Stackars jävla häst", "vilken idiot till ryttare", "kunde aldrig tro att X håller på med sån skit". Bilden är tagen på uppvärmningen inför en internationell hästtävling. En svensk ryttare tvingar med tygelns hjälp sin häst att böja nacken så djupt att nosen snuddar bringan. Tilltaget kallas rollkur, en kraftigt ifrågasatt träningsmetod som Internationella ridsportförbundet FEI tagit skarpt avstånd ifrån.

Jag ser bilden, ryser – först. Sen börjar jag leta på internet efter den ursprungliga källan. Under tiden jag letar hittar jag också andra åsikter än det spontana och högljudda ogillandet som omgärdade historien från början. Flera röster försöker bromsa hatmobben, säger att det som syns på bilden inte stämmer överens med verkligheten. Men bilder talar väl alltid sitt tydliga språk, eller?

Så småningom får jag tag på ett filmklipp. Det föreställer samma ryttare som, ytterst stillsamt och med långa tyglar, värmer upp sig och hästen inför tävling, omgivningarna är identiska med stillbilden.

En kvart in i klippet blir den tjugusiga hästen skräm, gör ett sekundsnabbt krusprång rakt upp som bara en häst kan, lugnar sig omedelbart efteråt. Stillbilden, med den till synes tvångsmässigt hoprullade hästen, är tagen mitt i det språnget. Ryttaren har just då ingenting med hästens form att göra.

Internet kan vara ett ytterst effektivt medium för den som vill driva opinion för ett mer djurvän-

ligt Sverige. Sociala medier lämpar sig ypperligt för behjärtansvärda djurskyddsämnen, i synnerhet de som är bilsatta med en halvvisen fyrfoting eller en luden djurkompis i trubbel. Djur väcker känslor, även på nätet, och det är en bra sak för oss som tycker att det är viktigt att behandla alla levande varelser med respekt.

Men för att diskussionerna kring djurens välfärd - och människors ansvar för densamma - ska ge större resultat än ett par tusen likes från de egna leden gör vi alla klokt i att tänka innan vi delar. Källkritiskt tänkande har på senare tid gått från att vara en angelägenhet i första hand för journalister, till ett mer allmänt ansvar.

Innan du spontandelar en hjärtnipande story eller lajkar ett upprop på nätet, fråga dig själv; Var kommer den här informationen ifrån och är det som står här verkligen sant? En stunds eftertanke framför skärmen skulle definitivt kunna minska risken för att oskyldiga, både djur och människor, far illa i onödan. ✕

Foto: Christoffer Edling

Mia Sahl
Frilansjournalist

"En stunds eftertanke framför skärmen skulle definitivt kunna minska risken för att oskyldiga, både djur och människor, far illa i onödan."

Djurskyddet Sveriges förbundsstämma 2016

21-22 maj på Welcome Hotel i Barkarby i Stockholm

Varför stämma?

Stämman är organisationens högsta beslutande organ och där bestäms vilka frågor förbundet ska arbeta med. Stämman väljer också den styrelse som ska genomföra besluten. Om du är medlem i en lokalförening så utser ni ombuden till stämman, det vill säga, de som får rösta. Du som är direktmedlem är välkommen att delta på stämman, men de är bara ombuden från lokalföreningarna som har rösträtt.

Motioner: när och varför?

Genom motioner ger ni föreningar och enskilda medlemmar förslag på vad ni tycker att organisationen ska arbeta med. På stämman röstar man sedan om motionerna. Motioner ska vara inskickade **senast första mars**.

Har du frågor om hur man skriver en motion, hör av dig till kansliet.

Föreslå kandidater till ny förbundsstyrelse

Valberedningens viktiga arbete är i full gång. Mejla förslag på kandidater till valberedningen@djurskyddet.se.

Inbjudan och mer information skickas ut till lokalföreningarna under våren. Prata med din förenings styrelse för mer information eller kontakta kansliet.

Kontakta vår medlemsservice

Har du frågor om ditt medlemskap, vill beställa informationsmaterial eller meddela att du har ny adress?

Välkommen att kontakta Djurskyddet Sveriges medlemsservice på **08-673 35 11**. Telefontiderna är mån-tors 9-15, fre 9-14.

Du kan också mejla till info@djurskyddet.se eller faxa till **08-673 36 66**.

Brev skickas till Djurskyddet Sverige Virkesvägen 10 120 30 Stockholm

Bella Öberg
Ansvarig,
Medlemsservice

Stöd oss med ett swish!

Nu är det enkelt att bidra till vår verksamhet. Swisha en gåva till oss! Alla gåvor, stora som små, är viktiga.

Vårt Swish-nummer: 9001066

Djurskyddet Sverige är godkända som 90-kontoinnehavare av Svensk Insamlingskontroll. Ett så kallat 90-konto är ett insamlingskonto som har utfärdats av Svensk Insamlingskontroll som sedan kontrollerar hela organisationens verksamhet och ekonomi för att du som givare ska känna trygghet att din gåva används rätt. Vårt 90-konto: 90 01 06-6

Klipp av talongen här, lägg i kuvert och skicka kostnadsfritt till vår svarspostadress.

Fyll i talongen och posta den till Djurskyddet Sverige!

Ja, jag vill veta mer om hur jag kan stödja Djurskyddet Sverige. Skicka mig information om:

☐ Bli Djurvän (100 kr/mån)

☐ Ge en gåva

☐ Minnesgåva

☐ Högtidsgåva

☐ Ge bort medlemskap

☐ Testamentering

☐ Jag är redan medlem men har ny adress.
(Fyll i både din nya och gamla adress, samt medlemsnummer)

☐ Jag är redan medlem men lämnar gärna mitt telefonnummer och/eller e-post så att ni kan nå mig på flera sätt.
(Glöm inte fylla i ditt namn och medlemsnummer)

Det går också bra att mejla info@djurskyddet.se för att meddela din nya adress.

Namn och min nya adress:

För- och efternamn: _____

Adress: _____

Postnummer: _____ Postadress: _____

Telefon: _____

E-post: _____

Personnummer (ÅÅMMDD): _____

Vid adressändring; det här var min gamla adress:

Adress: _____

Postnummer: _____ Postadress: _____

Medlemsnummer: _____

Skicka talongen till: Djurskyddet Sverige, Svarspost, Kundnr 20425761, 120 20 Stockholm

Djurskyddet Sverige där du bor!

Djurskyddet Sverige är ett riksförbund med 54 lokalföreningar över hela landet.

BLEKINGE LÄN

Djurskyddet Karlshamn

Telefon: 0735-08 71 07
djurskyddet@karlshamn.se

Djurskyddet Ronneby

djurskyddet.ronneby@hotmail.com

DALARNAS LÄN

Djurskyddet Dalarna (Rättvik)

Telefon: 0736-73 77 00
rebeccakarlsson@live.se

GÄVLEBORGS LÄN

Djurskyddet Bill & Bull Söderhamn

Telefon: 0764-10 01 01
info@djurskyddetbillochbull.se

Djurskyddet Bollnäs-Ovanåker

Telefon: 0703-02 80 06
djurskydd_bollnas@hotmail.com

Djurskyddet Norra Hälsingland (Bjuråker)

Telefon: 0702-22 31 02
mallan.dragsved@hotmail.com

Djurskyddet Skygga Katten Enånger

Telefon: 0709-21 95 00
l.trempenau@telia.com

HALLANDS LÄN

Djurskyddet Norra Halland (Kungsbacka)

Telefon: 0708-77 64 70
info@djurskyddetnorrahalland.se

Djurskyddet Kattfotens Katthem i Halmstad

Telefon: 0701-55 80 08
kattfoten@kattfoten.se

Djurskyddet Varberg

Telefon: 0345-341 50
djurskyddetvarberg@hotmail.se

Halmstadortens Djurskyddsförening

Telefon: 0346-530 68
tomas.erge@telia.com

JÄMTLANDS LÄN

Djurskyddet Jämtlands Län (Östersund)

Telefon: 063-51 33 55
nra.eriksson@telia.com

JÖNKÖPINGS LÄN

Djurskyddet Eksjö

Telefon: 0702-52 82 88
cats@djurskyddet-eksjo.se

KALMAR LÄN

Djurskyddet Kalmar

Telefon: 0480-219 74
kalmar@djurskyddet.se

Djurskyddet Oskarshamn

Telefon: 0491-188 15
oskarshamn@djurskyddet.se

Djurskyddet Västervik

Telefon: 0490 - 305 18
djurskyddetvastervik@gmail.com

KRONOBERGS LÄN

Djurskyddet Kronoberg (Växjö)

Telefon: 0470-203 41
info@djurskyddetkronoberg.se

NORRBOTTENS LÄN

Djurskyddet Norrbotten (Luleå)

Telefon: 0730-32 21 82
jenny.lindback@hotmail.com

SKÅNE LÄN

Djurskyddet Helsingborg

Telefon: 0705-47 00 68
helsingborg@djurskyddet.se

Djurskyddet Kullabygden (Höganäs)

Telefon: 0702-46 80 42
kullabygden@djurskyddet.se

Djurskyddet Landskrona

Telefon: 0738-04 96 44
djurskyddetlandskrona@hotmail.com

Djurskyddet Nordostskåne

Telefon: 0708-11 28 16
nordostskane@djurskyddet.se

Djurskyddet Ängelholm-Bjäre

Telefon: 0761-40 49 00
angelholm-bjare@djurskyddet.se

STOCKHOLMS LÄN

Djurskyddet DOSO

Telefon: 08-765 66 23

Djurvännernas förening i Stockholm

Telefon: 08-755 68 46
ordf@djurvannernastockholm.se

Djurskyddet Kattvärdet Haninge

Telefon: 08-776 16 80
info@kattvardet.nu

SÖDERMANLANDS LÄN

Djurskyddet Eskilstuna

Telefon: 0704-67 03 36
ordforande@djurskyddet-eskilstuna.se

Djurskyddet Mariefred

Telefon: 0707-77 19 54
susanne.queckfeldt@gmail.com

Djurskyddet Nyköping

Telefon: 0155-21 76 32
katthemmet@finntorpskatthem.se

Djurskyddet Strängnäs

Telefon: 0708-80 54 42
strangnas@djurskyddet.se

VÄRMLANDS LÄN

Djurskyddet Filipstad

Telefon: 0725-49 38 69
filipstad@djurskyddet.se

Djurskyddet Karlstad

Telefon: 054-53 47 06
kontakt@djurskyddetkarlstad.se

Djurskyddet Kristinehamn

Telefon: 0550-151 55
info@djurskyddetkristinehamn.se

Djurskyddet Säffle-Åmål

saffle-amal@djurskyddet.se

Djurskyddet Sunne

Telefon: 0725-30 73 77
sunne@djurskyddet.se

Djurskyddet Westra Wermland (Arvika)

Telefon: 0722-33 38 10, 0722-33 38 20
westrawermland@djurskyddet.se

VÄSTERBOTTENS LÄN

Djurskyddet Skellefteå

Telefon: 0702-70 03 92
djurskyddetskelletea@gmail.com

Djurskyddet Västerbotten (Umeå)

Telefon: 090-14 21 11
info@djurskyddetvasterbotten.se

Djurskyddet Åsele Katthem Kurrlyan

Telefon: 0941-109 87
aselekurrlyan@hotmail.com

VÄSTERNORRLANDS LÄN

Djurskyddet Härnösand

Telefon: 0611-128 17
m_elmroth@hotmail.com

Djurskyddet Katthjälpen Sundsvall

Telefon: 0730-44 60 66
info@katthjalpen.se

Djurskyddet Sundsvall

Telefon: 060-56 78 50
djurskydds@hotmail.com

Djurskyddet Ådalen (Sollefteå)

Telefon: 0620-242 67
djurskyddetadalen@hotmail.com

Djurskyddet Örnköldsvik

Telefon: 0660-25 02 77
oviks_djurskydd@hotmail.com

VÄSTMANLANDS LÄN

Djurskyddet Köping Kattvännerna

Telefon: 0221-289 12
koping@djurskyddet.se

Djurskyddet Västerås Huskatten

Telefon: 021-18 95 98
info@huskatten.com

VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Djurskyddet Bohuslän

Telefon: 0761-17 77 81
info@djurskyddetbohuslan.se

Djurskyddet Skaraborg (Töreboda)

Telefon: 0739-24 26 72
skaraborg@djurskyddet.se

Djurskyddet Skövde katthem

Telefon: 0737-03 70 31
skovdekattthem@hotmail.com

Djurskyddet Uddevalla

Telefon: 0522-51 17 08

ÖREBRO LÄN

Djurskyddet Örebro

Telefon: 070-623 83 38
gorang15@telia.com

ÖSTERGÖTLANDS LÄN

Djurskyddet Fiahemmet i Norrköping

Telefon: 011-31 14 99
fiahemmet@hotmail.com

Djurskyddet Mjölby

Telefon: 0142-36 11 02
djurskyddetmjolby@gmail.com

Djurskyddet Linköping

Telefon: 013-501 65
djurskydd@linkopingsdjurskydd.se

Linda Maria Vonstad
Förbundsordförande
lindamaria.vonstad@djurskyddet.se

SISTA ORDET

Ändra på straffskalan!

■ **Antalet åtalsanmälningar ökar** och visar på att det finns en önskan från allmänheten om att djur inte ska behandlas hur som helst. Kontrollmyndigheterna tar sitt uppdrag på allvar och anmäler allt fler överträdelse av lagstiftningen. Djurens värde uppmärksammas och det är viktigt! Men varför döms då allt färre för brott mot djurskyddslagen eller djurplågeri?

Jo, mest intressant för de flesta åklagare är enkla utredningar och långa straff till exempel narkotikabrott. Komplicerade utredningar med okända rättsområden och korta straff blir väldigt lätt nedprioriterat. Vidare är bristen på utbildade åklagare en ytterligare faktor som påverkar antalet som lagförs.

Men, den viktigaste faktorn är troligen det låga straffvärdet. Det faktum att 16 kap 13 § brottsbalken om djurplågeri bara ger max två års fängelse på straffskalan gör att varken polismyndighet eller åklagare kan prioritera upp dessa ärenden då resurserna inte räcker till. Orsaken är att det är straffskalan som avgör prioriteten, inte allmänhetens syn på hur det borde vara.

Djurplågeri kommer att fortsatt bli bagatelliserad så länge medborgarna inte kräver annat. I många länder finns krav på proportionerliga straff, såsom fängelse om man överger ett djur och mycket höga böter för andra brott mot djur. Vårt samhälle signalerar ganska tydligt att det är tämligen ofarligt att vara djurskyddsbrottsling och det är verkligen dags att ändra på straffskalan för djurplågeri!

Djurskyddet Sverige har redan uppvakat Justitiedepartementet med krav på att brott mot djur ska tas på större allvar. Vi vill se att djurskyddspoliserna får vara kvar, liksom att straffskalan ändras så att grovt djurplågeri införs med fängelsepåföljden max 4 år. Med en sådan straffskala skulle åklagare och polis kunna prioritera dessa brott högre. ✕

Det här är Djurskyddet Sverige

■ **Djurskyddet Sverige** är med sina nästan 12 000 medlemmar och 54 anslutna lokalföreningar en av Sveriges största djurskyddsorganisationer. Vi har arbetat i över 100 år för att hjälpa djuren.

■ **Vår vision** är ett samhälle där människor visar respekt och medkänsla för alla djur. Alla djur ska ha rätt att utföra sina naturliga beteenden och skyddas från lidande. När djur avlivas eller slaktas ska det ske på ett smärtfritt sätt.

■ **Vi opinionsbildar och** påverkar politiker för att förbättra djurskyddslagstiftningen. Vi finns representerade i olika arbetsgrupper och kommittéer samt är remissinstans åt departement och myndigheter.

■ **Våra lokala föreningar** arbetar bland annat med att ta hand om djur som har blivit hemlösa och vanvårdade.

■ **Internationellt arbetar vi** genom Nordiska Djurskyddsrådet, Eurogroup for Animals och World Animal Protection.

■ **Vårt arbete finansieras** av medlemsavgifter, arv och gåvor. Organisationen har 90-konto, verksamheten kontrolleras därmed av Svensk Insamlingskontroll. Läs mer på www.djurskyddet.se.

GENERALSEKRETERARE
Åsa Hagelstedt

MEDLEMSSERVICE & ADMINISTRATION
Bella Öberg

EKONOMIASSISTENT
Irmeli Tarma

INFORMATÖR & INSAMLINGSANSVARIG
Sara Frick

REDE
Helena Risinger

PRAKTIKANTER
Emma Leivonen,
Martine Everett

FÖRBUNDSORDFÖRANDE
Linda Maria Vonstad

STYRELSELEDAMÖTER
Carl Dickfelt, Göran Gustavsson, Karina Burlin, Owe Sandström, Sven Stenson, Terese Askerstedt, Veronica Ekström.

PLUSGIRO: 90 01 06-6
BANKGIRO: 900-1066

NÄSTA NUMMER

KOMMER 19 FEBRUARI

TEMA

Hästar utan stall

- Lösdrift är en växande trend bland hästägare

LÄS FLER NYHETER PÅ TIDNINGEN.DJURSKYDDET.SE

Foto: Moyan Brenn

Vivara.se

Naturprodukter

Upplev
naturen

BESTÄLL DEN NYA KATALOGEN GRATIS

BJÖRKSTAM

Hålvversionen på denna holk är en av våra bästsäljare. Vi har utökat med en öppen version som är lika ekonomisk men som lockar till sig andra fågelarter. Varje holk är tillverkad av en björkstam 32 mm hålet passar arter som talgoxe, sparvar och nötväcker. Den öppna holken attraherar rödhaken, gärdsmysen och sädesärla.

90512 • Björkstam Ø 32 mm • 75 Kr.
90523 • Björkstam halvvopen • 75 Kr.

TAR DE STORA
FÅGLARNA ÖVER?

PATENTERAT RECEPT

De patenterade energiblocken är framställda av fett och jordnötssmjöl och de finns i många utföranden.

ENERGIBLOCK MED FRÖN
660 Kcal / 100g
10080 • 300 g • 19:-
10 st. och fler 15:- /st.

FODERHUS WOLGA
Detta lilla vägghängda foderhus passar till alla Vivaras energiblock. Exkl. energiblock.
35055 • 17 x 9 x 17 cm • 29:-

SKYDDSBUR TILL TALGBOLL/ENERGIKAKA
För energikakor, energiblock eller talgbollar.
94550 • 245:-

PAKET FÖR EKORRAR
Foderautomat plus 1 kg foderblandning för ekorrar.
98075 • 189:-

DUBLIN PAKET
Innehåller en hållare av trä "Dublin" plus två burkar jordnötssmör (original och mjölmask)
98319 • 89:-

Beställning per telefon 031-40 17 80 eller på www.vivara.se • Gratis leverans vid beställning för mer än 800 kr.
Vid beställningar under 800 kr tillkommer fraktkostnader på 70 kr. • Alla erbjudanden gäller t.o.m. 31 januari 2016

FOUR FRIENDS®

För en sund katt och hund

Sveriges mest klappade katt
Sören tipsar!

NYHET!

FourFriends kattgodis, prisvärd belöning i fyra smarriga sorter. Finns ute i butik april-maj 2015.

MERSMAK!
Ny förbättrad smaklighet

- Hej, har du en fluffis?

"Då vill jag tipsa om FourFriends Shiny Coat som innehåller extra mycket omegafettsyror, organiskt zink och biotin för en högblank och lättskött päls. Om din fluffis har bekymmer med hårbollar ska du bjuda katten på FourFriends Adult Chicken, som har ett högre fiberinnehåll som hjälper till genom att underlätta passagen genom matsmältningssystemet."

Nospussar från Sören Fernström

-På katten Sören Fernström egen Facebook-sida kan du läsa om hans fantastiska arbete för att hjälpa hemlösa katter.

Susanne

KATTRÅDGIVARE

FourFriends är framtaget i samarbete med kattbeteenderådgivare Susanne Hellman Holmström, känd från tv och radio.

Meri

FODERFRÅGOR?

Meri ger dig experthjälp med dina foderfrågor. Välkommen att höra av dig! Meri Hakkarainen 021-471 72 10 meri@fourfriends.se

SMAKUPPLEVELSE • HÖG KÖTTHALT • ALOE VERA